

The Project Gutenberg eBook of Macbeth, by William Shakespeare

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Macbeth

Author: William Shakespeare

Translator: Paavo Emil Cajander

Release date: October 17, 2005 [EBook #16893]

Most recently updated: December 12, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MACBETH ***

Produced by Tapio Riikonen

MACBETH

Kirj.

William Shakespeare

Paavo Cajanderin suomennos ilmestyi 1885.

Näytelmän henkilöt:

DUNCAN, Skotlannin kuningas.

MALCOLM, | hänen poikansa.

DONALBAIN, |

MACBETH, | hänen sotaväkensä päälliköt.

BANQUO, |

MACDUFF, |

LENOX, |

ROSSE, |

MENTETH | Skotlannin ylimyksiä.

ANGUS, |

CATHNESS, |

FLEANCE, Banquon poika.

SIWARD, Northumberlandin kreivi, englantilaisen sotajoukon päällikkö.

Nuori SIWARD, hänen poikansa.

SEYTON, Macbethin adjutantti.
Macduffin poika.
Englantilainen lääkäri.
Skotlantilainen lääkäri.
Sotamies.
Portinvartija.
Vanhus.
Lady MACBETH.
Lady MACDUFF.
Lady Macbethin kamarirouva.
HEKATE ja kolme noitaa.

Lordeja, sotaherroja, sotamiehiä, murhamiehiä, seuralaisia ja lähettiläitä. Banquon haamu ja muita näkyjä.

Neljännän näytöksen loppupuoli tapahtuu Englannissa, kaikki muut tapaukset Skotlannissa.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus

Aukea paikka.
(Ukkosen jylinää Ja leimauksia. Kolme noitaa tulee.)

1 NOITA.

Kons' yhdymme taas; mi merkki sen,
Rajuilmako, leimaus, ukkonen?

2 NOITA.

Häly taistelun kun laannut on
Ja voiton tuo tai tappion.

3 NOITA. Siis ennen laskemist' auringon.

1 NOITA. Ja paikka mikä?

2 NOITA.

Nummen rinne.

3 NOITA. Macbethkin silloin saapuu sinne.

1 NOITA. Tulen, harmio.[1]

2 NOITA.

Konna huutaa.

3 NOITA.

Heti, heti!

KAIKKI.

Häijy on kaunis ja kaunis on häijy;
Sumussa ja pilvissä noidat ne leijuu.

(Katoavat.)

Toinen kohtaus.

Leiri Foresin lähellä.

(Miekankalsketta kuuluu. Duncan kuningas, Malcolm, Donalbain,
Lenox ja seuralaisia tulee. Soturi verissään kohtaa heidät.)

DUNCAN.

Ken tuossa verissään? On näkö hällä,

Kuin kapinasta uuden uutukaista
Hän tietäisi.

MALCOLM.

Se sama mies on, joka
Soturin oivan, karskin lailla iski
Mun kahleist' irti. — Terve, urho veikko!
Nyt kuninkaalle kerro, kuinka sodan
Ol' lähtiessäs laita.

SOTURI.

Epävarma,
Kuin kahden uupunehen uijan, jotka,
Taidolleen haitaks, toisiins' iskevät.
Macdonwald julmus — kapinoitsijaksi
Omansa aivan: kihistenpä versoo
Hänessä muukin konnuus — länsisaarilt'
Avukseen kernit sai ja gallowglassit;
Ja onnetar, hymyillen kirotyölle,
Sai petturille portoks; mutta turhaan:
Macbeth, jot' urhoks syystä mainitaan,
Ilkkuillen onnetarta, maalla miekka,
Jok' yhä vielä veritöistään höyryy,
Miehuuden sankarina raivas tiensä
Tuon orjan luokse suoraan;
Ei kättä paiskannut, ei hyvästellyt,
Vaan vatsan halkas leukapieliin saakka
Ja kallon nosti meidän muurillemme.

DUNCAN.

Oi urho serkku! Uros ansiosta!

SOTURI.

Kuin päivän koita julmat ukonilmat
Ja myrskyt haaksirikkojatkin seuraa,
Niin hurman lähde tääkin turmaa huokui.
Kuningas skottein, huomaa, huomaa! Tuskin
Miehuuden aseill' oli oikeus lyönyt
Käpälämäkehen nuo käppäät kernit,
Kun Norjan herra, etuansa käyttäin,
Aseilla kirkkailla ja virkein voimin
Jo täytti päälle.

DUNCAN.

Mut Macbeth ja Banquo?
Heit' eikö säikyttänyt tuo?

SOTURI. Heh, kyllä:

Kuin jänis leijonaa, tai varpu kotkaa.
Olivat, totta puhuin, niinkuin tykit
Ladatut kaksin kerroin jyrinällä;
Niin he
Kahdesti kaksin kerroin löivät vastaan.
Veressä kylpeäkö teki mieli,
Vai uutta Golgathaako kuuluks tehdä,
En tiedä minä —
Apua huutaa haavani; ma voivun.

DUNCAN.

Kuin sanas kaunistaa sua haavas; maineen
On maku kummassakin. — Haavur' tuokaa.

(Soturi saatetaan ulos.)
(Rosse tulee.)

Ken tuossa tulee?

MALCOLM.

Jalo Rosse-thani.[2]

LENOX.

Mi kiire hänen silmistänsä vilkkuu?
Hoin katsoo se, ken jotain suurta tietää.

ROSSE.

Jumala kuningasta varjelkoon!

DUNCAN.

No, mistä matka, jalo thani?

ROSSE.

Fifestä, armollinen kuninkaani.
Siell', ilmaa piesten, liput Norjan liehtoo
Väkemme viileäksi. Norja itse
Hirveillä joukoillaan, ja apunansa
Tuo kurja kavaltaja Cawdor-thani,
Aloitti julman taistelun, siks että
Bellonan rautahame sulho,[3] hälle
Ruveten vertaiseksi, — käsi kättä
Ja miekka kavaltajan miekkaa vasten —
Masensi korskan mielen. Lyhyesti:
Me voiton saimme.

DUNCAN.

Mikä suuri onni!

ROSSE.

Niin että nyt Sven, Norjan kuningas,
Meilt' anoo rauhaa. Mutta kaatuneitaan
Ei haudata hän saanut, ennenkuin hän
Saarella pyhän Columbanin maksoi
Viistuhat taaleria yhteiskassaan.

DUNCAN.

Tuo Cawdor luottoan' ei enää petä. —
Julista hälle surma. Macbeth nyt
On Cawdor-thanin arvon perinyt.

ROSSE.

Sen täyttää tahdon koittaa.

DUNCAN.

Hän minkä menetti, sen Macbeth voittaa.

(Lähtevät.)

Kolmas kohtaus.

Nummi.

(Ukkosen jylinää. Samat kolme noitaa tulevat.)

1 NOITA. Miss' olet ollut, sisko?

2 NOITA. Sian tapossa.

3 NOITA. Entä sinä, sisko?

1 NOITA.

Helmastaan laivur'akka kastanjoita
Söi hotki hotkimistaan. "Annas", sanoin:
"Pois hiiteen, noita!" huus se iherahaaso.
Mies Tiger-laivall' on Aleppoon mennyt;
Mut hännätönnäpä rottana
Perässä ma seilaan seulassa;
Sen ma teen, sen ma teen, sen ma teen.

2 NOITA. Saat tuulen multa.

2 NOITA. Oi, sisko kulta!

3 NOITA. Ma toisen annan.

1 NOITA.

Muut kaikki ma luonani kannan.
Joka sataman ja sopen,
Kaikki ilmansuunnat lopen
Kiertäen ne kaartavat.
Heinäks hänet kuivatan,
Öin ja päivin karkoiton
Unen hänen silmistänsä,
Noidun hänen elämänsä.
Yhdeksästi yhdeksän
Raskaan viikon karsinnan
Hivuen saa kestää hän.
Vaikk' en laivaa hukkaan saiskaan,
Myrskyn piestäväks sen paiskaan.
Kas, mikä mulla!

2 NOITA. Näytä, näytä!

1 NOITA.

Laivurin peukalo, näätkös vaan,
Hän hukkuu kotimatkallaan.

(Rummun pärrytystä ulkona.)

3 NOITA.

Haa, rummut soi!
Se on Macbeth, oi!
Kaikki. Velhosiskot käsikkäin
Maat ja meret kiittää näin
Hyörin pyörin piirisillä:
Kolme sulle ja kolme mulle
Ja kolme vielä, siit' yheksän tullee.
Seis! — Nyt taika on kohdallaan.

(Macbeth ja Banquo tulevat.)

MACBETH.

Näin julman kaunist' en ole päivää nähnyt.

BANQUO.

Etäälläkö on Fores? — Keitä nuo
Noin kuihtuneet ja pukimeltaan jylhät?
Maan asukkailt' ei näytä he ja sentään
Maan päällä käyvät. Eloss' olettenko,
Ja olennoita, joilta vastuun saapi?
Mua ymmärtävän näytte: kaikin viette
Rosoille huulillenne kurtun sormen.
Näytätten naisilta, mut partanne
Mua kieltää teitä siksi päättämästä.

MACBETH.

Jos voitte, puhukaa! Keit' oletten?

1 NOITA. Oi, terve, Macbeth! Terve, Glamis-thani!

2 NOITA. Oi, terve, Macbeth! Terve, Cawdor-thani!

3 NOITA. Oi, terve, Macbeth! Kuninkaaks saat kerran.

BANQUO.

No, mitä tuijotatte? Säikytkö
Noin sulosointuisia uutisia? —

Nimessä totuuden, keit' oletten te?
Kuvitelmiä vai tosi-olennoita!
Jalolle kumppanillen' ennustatte
Olevan onnen lisäksi[4] suurta valtaa
Ja kruunun toiveita, ett' oikein siitä
Hän hurmaantuu; vaan mulle ette haasta.
Jos ajan kylvön tiedätten ja näette,
Mik' itu nousevi ja mik' ei nouse,
Niin vastatkaa! En kerjää enkä pelkää
En armoanne enkä vihaanne.

1 NOITA. Terve!

2 NOITA. Terve!

3 NOITA. Terve!

1 NOITA. Vähempi kuin Macbeth, ja suurempi.

2 NOITA. Vähemmän onnekas, tok' onnekkaampi.

3 NOITA.

Et kuninkaaksi saa, mut niitä siität.
Macbeth ja Banquo, terve kumpikin!

1 NOITA. Kumpikin terve, Banquo ja Macbeth!

MACBETH.

Seis, hämärät ennustajat! Selvän tahdon.
Kun Sinel kuoli, tulin Glamis-thaniks;
Vaan miten Cawdoriks? Viel' elää Cawdor,
Mies parhaillaan; ja kuninkaaksi pääsö
On luultavaa ja varmaa yhtä vähän
Kuin tulo Cawdoriksi. Mistä saitte
Tuon kumman tiedon? Miks täss' auhdoll' aholl'
Eteemme käytte, moista ennustellen
Profeettain lailla? — Puhukaa, ma vaadin!

(Noidat häviävät.)

BANQUO.

Poreita maall' on niinkuin vesilläkin;
Nuo oli niitä. — Mihin hävisivät?

MACBETH.

Pois ilmaan! Minkä ruumiiks luulit, haihtui
Kuin henki tuuleen. — Voi, kun eivät jääneet!

BANQUO.

Tosi-olennoistako nyt haastelemme,
Vai olemmeko syöneet hulluheinää,
Mi mielen viepi?

MACBETH.

Lapsistanne tulee
Kuninkaita.

BANQUO.

Ja teistä kuningas.

MACBETH.

Ja Cawdor-thani myöskin, eikö niin?

BANQUO.

Niin aivan sanat kuuluivat. — Ken tuossa?

(Rosse ja Angus tulevat.)

ROSSE.

Kuningas onnellisen tiedon saanut
On voitoistas, Macbeth; ja kuullen, kuinka
Kapinan liekiss' alttiiks panit henkes,
Hänessä ihmetys ja kehu kilvan
Sinusta kiistää. Tuosta vaienneena,
Ja päivätyötäs silmäten, hän huomaa
Sun pöyhkään norjalaisten riviss' aivan
Kamoksumatta surman hirmukuvaa,
Jonk' itse loit. Kun rakeet taajaan seuras
Sanoma sanomaa, jokainen tuoden
Sun ylistystäs kruunun puoltajana
Ja hänen eteensä sen kaatain.

ANGUS. Meillä

Kuningas sulle laittaa kiitoksensa;
Eteensä sua saattamaan vaan káskee,
Ei sua palkitsemaan.

ROSSE.

Ja vielä korkeamman arvon merkiks
Sua káskee tervehtiä Cawdor-thaniks.
Siis, terve, jalo thani! Se sun arvos.

BANQUO.

Haa! Puhuvatko perkeleetkin totta?

MACBETH.

Viel' elää Cawdor; miksi lainapukuun
Puette mun?

ANGUS.

Hänestä hylky elää;
Mut raskas tuomio painaa hänen päätään,
Jok' on jo surman oma. Norjan kanssa
Pitikä yhtä hän, vai salaa auttoi
Kapinamiestä, vaiko molempiin
Hän maansa turmaks yhtyi, sit' en tiedä;
Maanpetos selvä vaan ja tunnustettu
Kukisti hänet.

MACBETH (syrjään).

Glamis ja Cawdor-thani!

Vaan suurin puuttuu. —

(Ääneen.)

Kiitos vaivastanne!

No, ettekö nyt usko lapsistanne
Tulevan kuninkaita, kun ne, jotka
Tekivät minut Cawdor-thaniksi.
Moist' ennustivat?

BANQUO.

Luottakaa vaan siihen,
Niin halu teissä pian kruunuun syttyy,
Ohitse Cawdor-arvon. Kummallista!
Useinpa, meitä tuhoon vietelläkseen,
Puhuvat hornan henget meille totta;
Rehellisiä pikku-seikoiss' ovat,
Pettääkseen suuremmissa. — Serkut, kuulkaas!

MACBETH (syrjään).

Kaks tosi ennustusta! Oiva johto
Komeaan kuninkuuden näytelmään! —
Tuhansin kiitoksia, hyvät herrat! —
(Syrjään.) Yliluonnollinen kiusaus tuo, ei paha
Se olla voi, ei hyväkään: — jos paha,
Miks onnen esimaun mulle soi se,

Aloittain totuudella? Cawdor olen.
Jos hyvä, miks siis valtaa mieltän' aatos,
Min hirmukuva nostaa hiukset pystyyn
Ja, vastoin luonnon tapaa, kylkiluihin
Sydäntän' jäykkää lyöttää? Tosi kauhu
On mielen hirmuluomain suhteen tyhjää.
Ja pelkkä murhan kuvitus jo jäytää
Olentoani niin, ett' elon kaiken
Tukeuttaa heure tuo, ja mitään muuta
Ei ole, pait se, mikä viel' ei ole.[5]

BANQUO.

Kas kuink' on kumppanimme haltioissaan!

MACBETH (syrjään).

Jos sallimus mun kuninkaaksi tahtoo,
Se kruunatkoon mun myös; en itse liiku.

BANQUO.

Uus arvo ompi niinkuin vieras puku;
Sopivaks vasta tottumus sen tekee.

MACBETH (syrjään).

No, tulkohon jos mitä! Kuluu hetki,
Vaikk' olis myrskyinenkin päivän retki.

BANQUO.

Me teitä odotamme, jalo Macbeth.

MACBETH.

Oi, anteeks! Unhotettuj' asioita
Ajuni raskas hautoo. Hyvät herrat,
Vaivanne kirjass' on, jot' aamuin illoin
Selaillen luen. — Nyt kuninkahan luokse! —
Tapausta mieti, ja kun aika kypsyy
Ja muuten tilaisuutt' on, haastelkaamme
Siit' avomielin sitten.

BANQUO.

Mielist' aivan.

MACBETH.

Mut siksi vaiti! — Tulkaa, ystävät!

(Lähtevät.)

Neljäs kohtaus.

Fores. Huone kuninkaan linnassa.

(Torventoitauksia. Duncan, Malcolm,
Donalbain, Lenox ja seuralaisia tulee.)

DUNCAN.

No, joko mestattu on Cawdor? Eikö
Palanneet ole toimittajat vielä?

MALCOLM.

Ei, herrani; mut puhuttelin miestä,
Jok' oli nähnyt hänen kuolevan.
Hän kertoi, että petoksensa suoraan
Hän tunnusti, teilt' armost' anteeks anoi
Ja syvää katumusta osoitti.
Niin kaunista ei mikään elämässään
Kuin elämästä lähtönsä: hän kuoli,
Kuin olis kuolemaa hän harjoitellut,

Pois heittäin kallehimman kalleutensa
Kuin kalun joutavan.

DUNCAN.

Ei mikään taito
Voi mielentilaa kasvoist' arvata.
Ylimys oli hän, ja häneen luotin
Ma ehdottomasti.

(Macbeth, Banquo, Rosse ja Angus tulevat.)

Oi jalo serkku!

Mua kiittämättömyyden synty raskas
Juur' rasitti. Niin kauas eelle ehdit,
Ett'ei sua palkintoni kerkein siipi
Tavoittaa voi. Jos vähemp' olis vaatees,
Ett' tasan kiitoksen ja palkan panna
Ma saattaisin! Nyt ken ne kaikki jaksaa
Sun ansiosi täysin määrin maksaa!

MACBETH.

Velvollisuus ja virka täyttäjänsä
Jo palkitseepi. Vastaan suvaitkaatte
Vaan ottaa työmme: kruununne ne ovat
Ja valtikkanne käskyläät ja lapset;
Ne tehtäväns' on tehneet, jos ne teille
On kunniaks ja mieliks.

DUNCAN.

Tervetullut!

Sua aloin istuttaa ja täyteen kukkaan
Sun tahdon saattaa. — Jalo Banquo, sun ei
Vähemmät ansios, ja niit' ei tehdä
Vähemmän tiedoks. Annas, sua halaan!
Käy sydämmelleni!

BANQUO.

Jos siihen juurrun,
On laiho teidän.

DUNCAN.

Runsas riemuni,

Kyllyyttään huima, surun kyynelkätköön
Lymytä koittaa. — Pojat, langot, thanit
Ja muut te meitä likeisimmät, kuulkaa:
Jälkeisemme Malcolm-esikkomme
Nyt nimitämme. Cumberlandin prinssi
Nimenä häll' on täst'edes. Mut yksin
Ei kunniaan hän nouse: tähden lailla
Jokaista ansiota arvomerkin
Kirkastaa pitää. — (Macbethille) Ja nyt Invernessiin,
Ain' yhä velkaan teille jäädäksemme.

MACBETH.

On vaivaa lepo, mik' ei hyödyks teille.
Sanoman itse vien, ja tulollanne
Ma riemastutan puolisoni korvaa.
Nöyrimmät jäähyväiset!

DUNCAN.

Kunnon Cawdor!

MACBETH (syrjään).

Vai Cumberlandin prinssi![6] — Siinä porras,
Johonka suistun, jos en yli hyppää;
Se tiellän' on. Te, tähdet, sammukaa!
Ei mieltän' mustaa valo nähdä saa.
Kamo kättä, silmä! Mut se tulkoon, se,
Mi tulleena on kauhu silmälle.

(Lähtee.)

DUNCAN.

Niin, kunnan Banquo; niin on uljas hän,
En kyllästy ma häntä kiittämään:
Se on herkkuani. Seuratkaamme häntä,
Mi huolien meitä vastaan ottamaan on
Edeltä mennyt. Serkku verraton!

(Torventoitauksia. Lähtevät.)

Viides kohtaus.

Inverness. Huone Macbethin linnassa.

(Lady Macbeth tulee sisään, kirjettä lukien.)

LADY MACBETH. "He kohtasivat minut voiton päivänä, ja olen täydellisimmästi vakuutettu siitä, että heillä on enemmän kuin ihmisen tieto. Kun haluni paloi heiltä enempiä kyselemään, muuttuivat he ilmaksi ja haihtuivat. Tuosta kun ihmeissäni siinä seisoin, tuli kuninkaalta lähettiläitä, jotka minua tervehtivät Cawdor-thaniksi, jolla nimellä sitä ennen noitasiskot olivat minua tervehtineet ja tulevaan aikaan viitanneet, lausuen: 'terve sulle, kuninkaaks saat kerran!' Tämän olen tahtonut ilmoittaa sinulle, sinä rakkahin osakas kunniastani, ettet, tietämättömänä siitä, mikä suuruus minulle on luvattu, jäisi oikeutettua iloasi vaille. Pane se sydämmellesi, ja hyvästi jää!"

Glamis sa olet, Cawdor myös, ja onnen
Luvatun saat. — Mut luontoas ma pelkään:
Siin' ihmistunnon maitoa on liaks,
Ett' oikotien se löytäis. Suureks mielit,
Himoa sull' on kunniaan, mut pahuus,
Sen käytyri, sulta puuttuu. Hartain halus
On hurskaan halua; et pettää tahtois,
Vaan vääryydellä voittoa. Suuri Glamis,
Sa sitä mielittelet, joka huutaa:
"Noin tulee tehdä sun, jos mua mielit",
Ja jota pikemmin sa pelkääät tehdä
Kuin tekemättä jättää. Tänne riennä,
Ett' oman henkeni ma korvaas valan,
Ja kielin uljain kaikki pieksen pois,
Mi sua tuosta kultarenkaast' estää,
Joll' onnetar ja henkimailma näyttää
Sun kruunanneen jo. —

(Palvelija tulee.)

Mitä kuuluu?

PALVELIJA.

Illall'

On täällä kuningas.

LADY MACBETH.

Oletko hullu?

Mukana eikö herras, ja hän eikö
Tuost' olis ennalt' ilmoittanut?

PALVELIJA.

Anteeks,

Mut totta on se. Tulossa on thani:
Yks kumppaneistani, jok' eeltä riensi,
Niin oli hengetön, ett' tuskin sanaa
Sai suustaan.

LADY MACBETH.

Häntä hoitakaa; hän suurta

Tuo sanomaa.

(Palvelija lähtee.)

Kähisten itse korppi[7]

Nyt Duncanin tuloa onnetonta
Mun katton' alle raakkuu. Tulkaa, henget,
Te murhamielen kätyrit, naisluontoni
Muuks muuttakaa ja luokaa minut täyteen
Julminta hirmuisuutta päästä jalkaan!
Vereni saentakaa, salvatkaa
Tie säälilt', ett'ei tunnonvaivan etsot
Mun päätöstäni julmaa järkyttäisi,
Rakentain sen ja teon väliin rauhaa!
Mun rinnoilleni tulkaa, maidon sijast'
Imemään sappea, te murhahenget,
Te näkymättömät, miss' ikänänsä
Tuhoa väijytte! Tule, synkkä yö,
Sakeimpaan hornan savuun peity, ett'ei
Terävä veitsen' haavaa näe, jonk' iskee,
Eik' alta mustan vaipan taivas pilku
Ja huuda: "seis, seis!"

(Macbeth tulee.)

Suuri Glamis! jalo Cawdor!
Suurempi kumpaakin: — "sä, joka kerran" —
Sun kirjees yli kurjan nykyisyyden
Mun nostatti, ja vastaisuuden tunnen
Jo nykyhetkessä.

MACBETH.

Oi, armahani,
Yöks tänne Duncan saa.

LADY MACBETH.

Ja lähtee — milloin?

MACBETH.

Aamulla — niin on määrä.

LADY MACBETH.

Ei näe koskaan

Se aamu aurinkoa. Kasvos, armas,
On niinkuin kirja, josta kummia
Lukea saattaa. Pettääksesi aikaa
Mukaannu aikaan; silmin, käsin, kielin
Jaa mieltymystä; ole niinkuin kukka,
Viaton päältä, mutta käärme alla.
Pidettävä on tulijasta huolta;
Sa tään yön suuret toimet jätä mulle;
Tuleviks päiviksi ja öiksi nuo
Yliherruuden ja vallan meille tuo!

MACBETH.

Enemmän toiste.

LADY MACBETH.

Katse kirkas vaan!

Se pelkur' on, ken muuttaa muotoaan.
Muu kaikki jätä mulle.

(Lähtevät.)

Kuudes kohtaus.

Sama paikka. Linnan edusta.

(Torvensoittoa ja tulisoituja. Duncan, Malcolm, Donalbain,
Banquo, Lenox, Macduff, Rosse, Angus ja seuralaisia tulee.)

DUNCAN.

On kaunis tämä linnan paikka; ilma

Suloinen, vieno hentoj' aistejamme
Sukoillen kuihkoo.

BANQUO.

Kesävieraan pääskyn,
Tuon templin-asujamen, pesät hauskat
Todistaa, että huokuu täällä taivaan
Imanne henki. Joka nurkkaan, soppeen
Ja patsaaseen ja räystäääseen se tehnyt
On riippumajan kehdocs poikasilleen.
Miss' asuu lintu tää ja pesii, siellä,
Sen olen huomannut, on ilma lauha.

(Lady Macbeth tulee.)

DUNCAN.

Kah, itse armas emäntämme! — Lempi,
Mi seuraa meit', on vaivaks usein, vaikka
Kiitämme siitä niinkuin lemme' aina.
Täst' oppikaa, ja vaivoistanne meille
Kost'jumal' lausukaa ja puuhistanne
Kiitelkää meitä.

LADY MACBETH.

Vaikk' ois palvelumme
Vähimpään asti kaksin kerroin tehty
Ja vielä kahdistettu, pientä ois se
Ja turhaa verrattuna siihen suureen
Ja laajaan kunniaan, jot' oletten te
Kerännyt huoneellemme. Näiden uutten
Ja vanhain lahjain palkaks meill' ei muuta
Kuin esirukous.

DUNCAN.

Missä Cawdor? Häntä
Kannoilla seurasimme majaa hälle
Tilataksemme; vaan hän ajaa joutuun,
Ja lempi, tuima niinkuin kannus, auttoi
Hänt' ennen meitä kotiin. Vieraaksenne,
Ihana emäntä, nyt yöksi jäämme.

LADY MACBETH.

Mit' omaa alamaissell' on, hän itse
Ja kaikk', on lainaa, hyvä ruhtinaani;
Me vaadittaissa tilin teemme, jättäin
Omanne teille.

DUNCAN.

Käsi mulle! Nyt
Isännän luokse. Lemmittymme on hän,
Ja vastakaan näit' armomme ei puutu.
Suvaitsetteko, emäntäiseni?

(Lähtevät.)

Seitsemäs kohtaus.

Sama paikka.

(Torventoituksia ja tulisoituja. Edeskäypä ja useita palvelijoita kulkee näyttämön
poikitse, kantaen astioita ja ruokia. Macbeth tulee.)

MACBETH.

Jos tehtynä se olis tehty, paras
Se olis oiti tehtynä. Jos välttää
Vois murhan seuraukset ja nuottaan nostaa
Vain menestystä, jotta tämä isku

Tääll' olis kaikki kerrassaan, vain täällä,
Täll' ajan katovalla kannikalla,
En tulevaisest' elämästä piittais.
Mut moiset työt ne tuomitaan jo täällä.
Verinen oppi, opittuna kerran,
Takaisin kääntyy omaan keksijäänsä.
Oikeuden tarkka käsi huulillemme
Sekoittamamme myrkkymaljan nostaa.
Tääll' ompii hällä kaksinainen turva:
Vasalli olen ensinkin ja lanko;
Se murhan kieltää jo. Sitt' isäntänä
Murhaajalt' ovi sulkea mun tulis
Eik' itse veistä käyttää. Lisäks Duncan
Niin hellä haltija on, valtatöissään
Niin puhdas, että hänen ansionsa
Pasuunakielill' enkelitten huutais
Julminta kirousta murhatyölle.
Ja sääli, niinkuin vastasyntynyt
Alaston lapsi, myrskyn siivill' ajain
Tai taivaan keruubina ratsastain
Oroilla ilman näkymättömillä,
Tuon hirmuteon lietsois joka silmään,
Ett' itkuvirtaan myrsky hukkuis. — Kannust'
Ei muuta mulla hankkeen kylkeen ajaa
Kuin huima kunnianhimo, joka hyppyyn
Yrittää, mutta ylenniskoin suistuu. —

(Lady Macbeth tulee.)

No, mitä nyt?

LADY MACBETH.

Hän koht' on atrioinnut.

Miks pois sa läksit?

MACBETH.

Kysyikö hän mua?

LADY MACBETH.

Tiedäthän sen.

MACBETH.

Tuo tuuma jättäkäämme.

Hän juur' mua kunnioitti; ja ma olen
Väeltä kaikenlaiselt' ostanunna
Kultaisen maineen, jota käyttää täytyy,
Kun on sen hohde kirkkain, eikä oiti
Pois heittää noin.

LADY MACBETH.

Oliko toivo, johon

Puit itses, päissään? Unestansako se
Nyt herää, silmät haljakkana katsoin
Äskeitä mielityötään? Rakkautes
Nyt vasta oikein tunnen. Pelkäätkö sä
Yht' uljas olla työssä, toiminnassa
Kuin haluissas? Sit' omistaako tahdot,
Mink' elon kaunistukseks katsot, mutta
Omissa silmissäsi pelkur' olla
Ja sanoa kuin kissa tarinassa:
"Tekisin, jos vaan uskaltaisin."

MACBETH.

Vaiti!

Kaikk' uskallan ma, mitä sopii miehen;
Ken enemp' uskaltaa, ei ole mies.

LADY MACBETH.

Mik' elukka sun pani aikees mulle
Ilmaisemaan? Kun sen sa uskalsit,
Sin' olit mies; ja jos vaan uskaltaisit
Enempää olla, kuin mit' olit, oisit
Enemmän vielä mies. Ei aikaa silloin,
Ei paikkaa ollut, vaan ne luoda tahdoit;
Nyt itsestään ne tarjon' on, vaan tarjo
Masentaa sun. Imettäjänä tunnen,
Kuink' armas rakastaa on imulasta;
Vaan parhaillaan sen myhällässä mulle
Sen hellist' ikenistä nännin oisin
Pois temmannut ja pirstaks aivot lyönyt,
Jos vannonut sen oisin kuin nyt sinä.

MACBETH.

Jos ei se käy —

LADY MACBETH.

Ei käy! Sa täyteen määrään
Vaun mieles pingoita, niin kyllä käy se.
Kun Duncan nukkuvi (ja uneen hänet
Piankin matkan vaivat uuvuttavat),
Molemmat hänen passarinsa huumaan
Niin viinillä ja juomill', että muisti,
Tuo aivon vartija, uduksi muuttuu
Ja höyrypannuks järjen tallepaikka.
Kun sitten päissään nukkuvat kuin kuolleet
Elukan-untaan, mitä emme silloin
Vois vartijattomalle Duncanille
Me kahden tehdä? Mist' ei silloin syyttää
Vois juopuneita passareita, joiden
Viaksi tämä suuri murha pannaan?

MACBETH.

Vain poikia sa siitä! Uljas luontos
Ei muuta luoda voi kuin miehenpuolta. —
Kun hänen kamarissahan me verin
Punaamme nukkunehet passarit,
Omia heidän puukkojansa käyttäin,
Ken sit' ei uskois heidän työkseen?

LADY MACBETH.

Muuta

Ken tohtis uskoa, kun murhan jälkeen
Ulinan päästämme ja tuskanhuudon?

MACBETH.

Min' olen valmis; hirmutyöhön tuohon
Jokaisen jänteen pingoitan. Nyt matkaan!
Iloiseks vaan nyt koita teeskeleitä
Ja viekas mieli viekkain kielin peitä.

(Lähtevät.)

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Paikka sama. Linnan piha.

(Banquo ja Fleance tulevat,
jälkimmäinen tulisoihitu kädessä.)

BANQUO.

Mik' aika yöst' on, poika?

FLEANCE.

Kuu on maillaan;

En kuullut ole kelloa.

BANQUO.

Puol'yöstä

Se mailleen käy.

FLEANCE.

On myöhempi, ma luulen.

BANQUO.

He, miekkan' ota! — Taivaass' ollaan tiukat:

Sen kaikki kynttilät on sammuksissa. —

Tuoss', ota tuokin? — Raskas niinkuin lyijy

Mua painaa uupumus, ja kuitenkin

En tahtois nukkua. Oi, armon vallat,

Aatokset häijyt torjukaatte, joilla

Leponi häirii luonto! — Miekkan' anna!

(Macbeth tulee; ja palvelija, tulisoihtu kädessä.)

Ken siellä?

MACBETH.

Ystävä.

BANQUO.

Viel' ylähällä? Kuningas jo nukkuu.

Hän oli harvinaisen iloinen

Ja väellenne jakoi runsaat lahjat.

Nyt tällä timantilla tervehtii hän

Suloista emäntäänsä, sulkein siihen

Kiitokset äärettömät.

MACBETH.

Äkkipäätä

Tahtomme joutui puutteen alamaiseksi

Ja suurt' ei aikaan saanut.

BANQUO.

Hyvin kaikki. —

Unissan' yöllä näin nuo velhosiskot:

Osaksi totta ennustivat teille.

MACBETH.

Mitpä heistä! Mut jos aika myöntäis,

Puhella sopis asiasta hiukan.

Määrätkää hetki.

BANQUO.

Milloin suvaitsette.

MACBETH.

Jos tuumaan suostutten, kun siksi tulee, —

Keräätte kunniaa.

BANQUO.

Jos kerätess' en

Vaan sitä menetä; jos puhtahana

Valani säilyy, povi saastatonna,

Niin suostun kyllä.

MACBETH.

Hyvää yötä siksi.

BANQUO.

Ma kiitän; samaa teille.

(Banquo ja Fleance lähtevät.)

MACBETH.

Poika, káske,

Ett' emántás, kun juomani on valmis,
Kilistää kelloa. Käy maata sinä. —

(Palvelija lähtee.)

Tuo onko puukko, silmissäni tuossa,
Päin kättä kahva? Annas sinuun tartun! —
En sua saanut, ja tok' yhä näen sun.
Sa, turman ilmiö, sua eikö koura
Käsitä niinkuin silmä? Taikka tietkö
Vaan mielilululon puukko, tyhjä haamu,
Vaan kiihtyneiden aivojeni luoma?
Sun yhä näen, niin käsin tuntuvana
Kuin tämän, jonka tässä paljastan.
Sa näytät mulle tien, jot' aion käydä;
Ja tuommoist' asett' on mun juuri tarvis. —
Muun aistimiston narriks silm' on tullut,
Tai vie se niistä voiton. Yhä näen sun,
Terä, kahva täynnä veripisaroita,
Joit' äsken niiss' ei ollut. — Tyhjää kaikki;
Verinen teko vaan se silmissäni
Näin kuvastuu. — Nyt toinen puoli maata
On niinkuin kuollut; häijyt unet hiipii
Makaajan luo läp' uudinten; nyt velhot
Hekaten kalvaan uhrijuhlaa viettää;
Ja laiha murha, vartijansa, suden,
Kehoitus-ulvonnasta säikkyneenä,
Kuin himokas Tarquinius, määränpäähän
Salaisin rosvoaskelin kuin haamu
Näin hiipivi. — Sa luja, vankka maa,
Äl' askelteneni astuntaa sa kuule,
Ett' eivät itse kivetkin ne kielis
Mun teistäni ja häiris tätä julmaa
Yön rauhaisuutta, joka niille sopii! —
Täss' uhkaan, ja hän elää: sanat vaan
Ne kylmää leyhkää kuumaan toimintaan.

(Kello kilisee.)

Nyt käyn, ja se on tehty; kello kutsuu.
Tuot' älä kuule, Duncan: ääni sen
Sun kutsuu helvettiin tai taivaaseen!

(Lähtee.)

Toinen kohta.

Sama paikka.

(Lady Macbeth tulee.)

LADY MACBETH.

Mi heidät juovutti, mun rohkaisi;
Mi heidät sammutti, mun tulistutti. —
Vaiti — Hiljaa! — Huuhkain vaan se siellä huikaa,
Se turman enne, joka huutaa julmaa
Hyv'yötänsä. — Hän työss' on; ovi on auki;
Kuorsailen juopunehet vartijat
Ivaavat tointaan. Moisen laitoin juoman,
Ett' elämä ja surma kiistäkööt nyt,
Ovatko hengissä he vaiko kuolleet.

MACBETH (sisältä).

Ken siellä?

LADY MACBETH.

Voi, heränneen heidän pelkään
Ja tekemättä jääneen työn; — ei rikos,
Vaan yritys se meidät tuhoo. — Vaiti! —
Asetin valmihiksi miesten puukot;
Ne huomasi hän kai. — Jos ei hän olis
Isääni muistuttanut nukkuessaan,
Min' oisin tehnyt sen. — Mun mieheni!

(Macbeth tulee.)

MACBETH.

Nyt on se tehty. — Kuulitko sa mitä?

LADY MACBETH.

Yöhuuhkan huudon vaan ja sirkan laulun.
Puhuitko sinä?

MACBETH.

Milloin?

LADY MACBETH.

Äsken.

MACBETH.

Alas

Kun astuinko?

LADY MACBETH.

Niin.

MACBETH.

Hiljaa!

Ken tuossa kamariss' on?

LADY MACBETH.

Donalbain.

MACBETH (katsellen käsiään).

Oi, näky surkea on tuo!

LADY MACBETH.

Sa hupsu!

Vai näky surkea!

MACBETH.

Siell' unissansa

Yks nauroi, toinen "murhaa!" huus, niin että
Heräsi kumpikin: ma kuulin kaikki;
Rukouksen sitten lukivat ja uneen
Taas vaipuivat.

LADY MACBETH.

Kaks siell' on nukkumassa.

MACBETH.

"Kies' siunaa!" huusi yks, ja toinen "amen!"
Kuin nämä pyövelkäten' ois he nähneet.
Kuunnellen heidän tuskaans', suustan' "ament!"
En saanut, he kun sanoivat: "Kies' siunaa!"

LADY MACBETH.

Noin syvään älä tuota mielees paina!

MACBETH.

Mut miks en sanoa ma voinut "amen"?
Ma siunausta tarvitsin, ja "amen"
Kurkkuuni tarttui.

LADY MACBETH.

Noin ei tuommoisista
Saa tuskitella; voipi tulla hulluksi.

MACBETH.

Ma luulin äänen kuulleen, mi huusi:
"Herätkää! Macbeth unen murhaa!" — unen,
Tuon viattoman, joka huolten vyhdet
Sekavat suorii, päivittäisen kuolon,
Työn raittiin peson, sielunhaavain voiteen,
Tuon luonnon toisen atrian ja parhaan
Elämän juhlaruoan.

LADY MACBETH.

Mitä puhut?

MACBETH.

"Herätkää!" huuto kautta linnan kaikui.

Glamis unen murhas, ja senvuoks ei Cawdor
Unt' enää saa, unt' ei Macbeth saa enää.

LADY MACBETH.

Mut ken se huusi noin? Oi, armas thani,
Sun jalo pontes hervahtuu, jos moista
Noin kiihkoisesti mietit. Nouda vettä
Ja käsistäs nuo rumat merkit huuhto! —
Miks tänne puukot kannoit? Siellä niiden
On paikka. Pois ne vie, ja verin tuhri
Makaavat vartijat.

MACBETH.

En sinne mene:

Aatella pelkään tekoani; nähdä
Sit' uudelleen en tohdi.

LADY MACBETH.

Arka raukka!

Tuo tänne puukot! Nukkuneet ja kuolleet
Kuvia vaan on; lasta peljättää voi
Kuvattu piru. Verta jos hän vuotaa,
Niin sillä kultaan vartijoiden muodon,
Synn muodon näin he saavat.

(Lähtee. Kolkutusta ulkoa.)

MACBETH.

Mikä kolke? —

Mik' on mun? Risahdustakin ma säikyn!
Kenenkä kädet nää? Haa! Päästäni ne
Repivät silmät maalle! Voiko suuren
Neptunin koko valtameri pestä
Tuon veren kädestäni pois? Ei, ennen
Tää käsi meret määrättömät punaa,
Viherjän muuttain ruskeaks.

(Lady Macbeth palajaa.)

LADY MACBETH.

Mun käten'

On samankarvaiset kuin sun, mut sydän
Noin vaalas mua hävettäis.

(Kolkutusta.)

Tuo kolke

Eteläportin' on. Pois kamariimme!
Pisara vettä pois tän synnin huuhto;
Kuin kevyt on se sitten! Sinust' uljuus

On luopunut.

(Kolkutusta.)

Haa! kuules, taasen kolke!

Yöpuku ylles, ett'ei kutsuttaissa

Havaittais meidän valvoneen. — Äl' anna

Noin raukkamaisest' aatoksilles valtaa.

MACBETH.

Tekoni tietäen mun paremp' oisi,

Ett' itseän' en tietäisi

(Kolkutusta.)

Kolkkehellas

Herätä Duncan! Voi, jos sen sa voisit!

(Lähtevät.)

Kolmas kohtaus.

Sama paikka.

(Portinvartija tulee.)

PORTINVARTIJA. Sepä vasta kolkutusta, totta tosiaankin! Jos olisit helvetin porttien vartija, kylläpä saisit avainta kiertää! (Kolkutusta.) Kolk, kolk, kolk! Beelsebubin nimessä, ken siellä? — Kas vaan, jyväsaksa, joka hirtti itsensä pelätessään hyvää vuodentuloa. Aikanasi tulet! Onko vaan hurstia tarpeeksi mukanasi, sillä täällä sitä hikoilla saat? (Kolkutusta.) Kolk, kolk? Toisen perkeleen nimessä, kuka siellä? — Lainväentelijä, tottamaar, joka kummankin riitapuolen asian valallansa vahvistaa, ja joka on Jumalan kunniaksi paljon konnankoukkuja harjoitellut, vaan ei kuitenkaan ole voinut itseänsä taivaaseen koukutella. Käy sisään, lainväentelijä! (Kolkutusta.) Kolk, kolk, kolk! Kuka siellä? — Vai niin, englantilainen räätäli, tänne tullunna siitä, että ranskalaisen housuista kaistaleen[8] varasti. Käy sisään, räätäli, täällä kyllä saumarautasi kuumenee! (Kolkutusta.) Kolk, kolk! Ei koskaan rauhaa. Ken olette? — Mutta tämä paikka on helvetiksi liian kylmä. Lempo sitä kauemmin olkoon pirun portinvartijana! Ajattelin muuten laskea sisään kutakin ammattikuntaa muutamia, jotka ruusuista tietä kulkevat ijankaikkiseen ilovalkeaan. (Kolkutusta.) Kohta, kohta! (Ava.) Pyydän muistamaan portinvartijaa.

(Macduff ja Lenox tulevat.)

MACDUFF.

Niin myöhäänkö sä maata kävit, veikko,

Kun myöhään näin sä nukut?

PORTINVARTIJA. Niin, nähkääs, ryyppäsimme toiseen kukonlauluun; ja juominen se vaikuttaa tuntuvasti kolmea asiata.

MACDUFF.

Mitä kolmea asiaa se juominen sitten erittäin vaikuttaa?

PORTINVARTIJA. Niin, nähkääs, punaisia neniä, unta ja kusta. Lemmenseikoissa se auttaa ja kaataa: himoa se auttaa, mutta kyvyn se kaataa. Voipi sanoa, että liika juominen pitää lemмен suhteen lainväentelijän virkaa: se luo sen ja tappaa sen; nostaa sen ja kaataa sen; yllyttää sitä ja kyllyttää sitä; voimistuttaa ja laimistuttaa; sanalla sanoen: vääntää sen uneen, pettää sen ja jättää sen.

MACDUFF.

Luulenpa, että viina sinut viime yönä petti.

PORTINVARTIJA. Niin kylläkin, suut, silmät täyteen; mutta minäpä petoksen kostin; ja luulenpa, että kylläkin puoltani pidin, sillä vaikka hän pari kertaa sieppasi jalat altani, keksinpä keinon saada hänet maalle samaa tietä, mitä oli tullutkin.

MACDUFF.

Hereillä onko herras? — Kolkkeellamme

Me hänet herätimme: tuossa on hän.

(Macbeth tulee.)

LENOX.

Huomenta, jalo thani!

MACBETH.

Terve teille!

MACDUFF.

Kuningas joko noussut lie?

MACBETH.

Ei vielä.

MACDUFF.

Hän käski, että varhain herättäisin;

Lie myöhä jo.

MACBETH.

Vien teidät hänen luokseen.

MACDUFF.

Sen tiedän suloiseksi vaivaks teille;

Mut vaivaa on se kuitenkin.

MACBETH.

Työ mieleinen se meille vaivan korvaa.

Tuoss' ovi on.

MACDUFF.

Ma huutaa rohkenen;

Se työks on mulle pantu.

(Menee.)

LENOX.

Lähteneekö

Kuningas tänään?

MACBETH.

Lähtee — niin on määrä.

LENOX.

Yö oli jyhä. Majassamme tuuli

Kukisti savutorvet; valitusta

Ilmassa kuultiin, julmaa kuolontuskaa

Ja hirmuäänin ennustelemista,

Paloa, murhaa, hävitystä hurjaa

Ajalle tuskaiselle syntyväksi.

Pimeyden lintu kaiken yötä huusi;

Sanovat maankin olleen kuumeissansa

Ja värisseen.

MACBETH.

Niin, jyhä oli yö.

LENOX.

Mun nuori muistini ei toista muista

Sen vertaista.

(Macduff palajaa.)

MACDUFF.

Oo, kauheata, kauheata, kauheata!

Ei kieli eikä sydän sua saata

Käsittää eikä nimittää!

MACBETH & LENOX.

Mik' omppi?

MACDUFF.

Nyt taitotekonsa on tuho tehnyt!

Kuin kirkonvaras murtanut on murha

Vihittyyn Herran huoneeseen ja hengen

Templistä ryöstänyttä.

MACBETH.

Kuinka? Hengen?

LENOX.

Kuninkahanko?

MACDUFF.

Menkää huoneeseen, ja
Sokaiskoon silmät teiltä toinen Gorgo; —
Mua älkää puhumahan vaatiko —
Nähkää, ja puhukaatte sitten itse. —
(Macbeth ja Lenox lähtevät.)
Hoi, hätäkello soimaan! — Nouskaa, nouskaa! —
Petosta! Murhaa! Banquo, Donalbain!
Ja Malcolm! Nouskaa! Pois tuo veltto uni,
Tuo kuolon hahmo; itse kuoleman te
Nyt näette! — Nouskaa katsomahan kuvaa
Sen suuren tuomion! — Malcolm! Banquo! Nouskaa
Kuin haudasta ja aavein' ilmi tulkaa,
Ett' ois tää hirmu täysi! Kello soimaan!

(Hätäkelloa soitetaan.)

(Lady Macbeth tulee)

LADY MACBETH.

Miks talon nukkujia kokoon kutsuu
Noin jylhä torvi? Sanokaa!

MACDUFF.

Lady armas,
Mun kerrottavani ei sovi teille:
Sanani murhan tois, jos vaimon korvaan
Ne koskis.

(Banquo tulee.)

Banquo! Banquo! Murhattun' on
Kuninkaamme ja herramme!

LADY MACBETH.

Voih! voih!

Meilläkö?

BANQUO.

Hirveintä, miss' olkoonkin! —
Sanasi, Macduff, peruuta, ja sano,
Ett'ei niin ole.

(Macbeth ja Lenox palajavat.)

MACBETH.

Voi, jos oisin kuollut
Vaan tiimaa ennen tätä tapausta!
Olisin autuas silloin. Tästä lähtein
Ei totuutt' ole lainkaan maailmassa;
Petosta kaikki! Armot, arvot tyhjää!
Elämän viini maahan juossut on,
Ja kerskaks kellariin jäi pelkkä sakka.

(Malcolm ja Donalbain tulevat)

DONALBAIN.

Hukassa mikä?

MACBETH.

Te, vaikk' ette tiedä:
Verenne alku, synty, hetesuoni
Tukittu on, tukittu itse lähde!

MACDUFF.

Isänne on he murhanneet.

MALCOLM.

Voi! Ketkä?

LENOX.

Sen passarit on nähtävästi tehneet.
Verissä oli kädet, kasvot heillä,
Ja puukot heidän pieluksillaan vielä
Ol' aivan kosteat. He tuijottivat,
Tunnoiltaan ollen aivan. Moisten hoidoss'
Ei ole turvattuna ihmishenki.

MACBETH.

Voi, että vimmoissani tapoin heidät!

MACDUFF.

Miks teitte sen?

MACBETH.

Ken säikkynyt ja viisas
Voi samass' olla, lempeä ja hurja,
Kuninkaan mies ja puoleton? Ei kenkään.
Tulinen lempi kiihkoissansa voitti
Sävyisän järjen. Tässä makas Duncan.

Hopeapäässä veren kultareunus
Ja haavat ammottain kuin aukko, josta
Tuho sisään ryntää; tuossa murhamiehet,
Värihin ammattinsa tahrattuina,
Rivoina puukot hurmeen tahmass' aivan.
Ken, joll' on sydän lempivä, ja siinä
Rohkeutta näyttää tätä lempeänsä,
Vois mieltään maltaa?

LADY MACBETH (pyörtyvinään).

Auttakaa mua täältä!

MACDUFF.

Ladyä hoitakaa!

MALCOLM.

Me vait olemme,

Me, joill' on tässä suurin surun syy!

DONALBAIN.

Vait'-olo paras: täällä kova onni
Vois kairanreiän lymyst' äkkipäätä
Karata meihin. Pois! Ei kyönelemme
Viel' ole kypsät.

MALCOLM.

Eikä valloillansa

Surumme suuri.

BANQUO.

Ladyä hoitakaa!

(Lady Macbeth kannetaan pois.)

Alastoman ja paljaan heikkoutemme
Kun saamme verhotuksi, yhtykäämme
Tät' inhaa verityötä tutkimaan.
Meit' epäily ja kauhu värisyttää;
Kädessä Kaikkivallan seison tässä,
Ja luihun kavalluksen salajuonta
Ma sodin vastaan.

MACDUFF.

Minä myös.

KAIKKI.

Me kaikki.

MACBETH.

Nyt täysi miehen asu joutuun ylle!
Salissa sitten yhdytään.

KAIKKI.

Hyv' on!

(Kaikki lähtevät, paitse Malcolm ja Donalbain.)

MALCOLM.

Mit' aiot? Hyv' ei ole tänne jäädä.
Surua teeskellä on viekkaan helppo.
Ma lähden Englantiin.

DONALBAIN.

Min' Irlantiin.

On ero turvaks kummallenkin meille.
Tääll' ovat hymyt tikareita täynnä,
Ja verisin on veriheimolainen.

MALCOLM.

Tuo murhan nuoli, joka ammuttiin,
On vielä lennossansa. Paras meidän
On sitä karttaa. Ratsun selkään siis!
Vähemmälle nyt jäähyväiset jääkööt.
Pois varkain! Konsa turma tuloss' on,
Ei varas lie ken turvaa pakohon.

(Menevät.)

Neljäs kohtaus.

Linnan edustalla.

(Rosse ja eräs vanhus tulevat.)

VANHUS.

Vuoskymmeniä seitsemisen muistan;
Sill' ajall' olen monta kummaa nähnyt
Ja julmaa päivää; mutta kaikki leikiks
Tää hirmu-yö on tehnyt.

ROSSE.

Näet sä, isä:

Vihoissaan ihmistöistä taivas uhkaa
Veristä lavaa. Kello näyttää päivää,
Mut synkkä yö tukeuttaa taivaan lampun.
Yön kunniaksko vaiko päivän hävyks
Maan kasvot hautaa pimeys nyt, kun niitä
Elävän valon tulis suudella?

VANHUS.

Se luonnotont' on kuin tuo öinen työkin.
Tiistaina hiirensyöjä huuhka sieppas
Ja tappoi pilviss' ylvästävän haukan.

ROSSE.

Duncanin ratsut — kumma, mutta totta —
Nuo somat, kauniit, rodun valiot,
Hurjistuneina pilttuuns' särkivät,
Kurista huolimatta maalle syösten
Ikäänkuin sotaan ihmiskuntaa vastaan.

VANHUS.

Sanotaan, että toisiaan he söivät.

ROSSE.

Niin tekivätkin; sen ma kummakseni
Näin omin silmin. — Tuossa kunnan Macduff!

(Macduff tuke.)

No, miltä näyttää?

MACDUFF.

Ettekö te näe?

ROSSE.

Jo tietty' onko, ken on murhan tehnyt?

MACDUFF.

Ne, jotka Macbeth tappoi.

ROSSE.

Taivaan taatto!

Mik' etu heillä siitä?

MACDUFF.

Lahjotuita!

Kuninkaan pojat, Donalbain ja Malcolm,
Paenneet ovat, joka tekee heidät
Epäiltäviksi.

ROSSE.

Sekin luonnotonta!

Oo, kunnianhimo ahnas, joka ahmaat
Noin oman elinmehus! — Luultavasti
Kuninkaaks nyt saa Macbeth.

MACDUFF.

Nimitetty

Hän on ja Sconiin kruunattavaks mennyt.

ROSSE.

Ja missä Duncanin on ruumis?

MACDUFF.

Colmes-killin pyhään kätköpaikkaan viety,
Miss' esi-isiensäkin lepää luut.

ROSSE.

Menettekö te Sconihin?

MACDUFF.

En, serkku;

Ma Fifeen lähden.

ROSSE.

Minä menen Sconiin.

MACDUFF.

Hyvästi! Ett'ei toteen vaan käy aate:
Parempi uutta oli vanha vaate!

ROSSE.

Hyvästi, isä!

VANHUS.

Herran siunaus teille

Ja niille, jotka pahan hyväks sääntää
Ja vihamiehet ystäviksi kääntää!

(Lähtevät.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Fores. Sali linnassa.

(Banquo tulee.)

BANQUO.

Nyt olet se: kuningas, Cawdor, Glamis
Ja kaikki, mitä ennustivat velhot.
Petosta vaan sun käyttäneesi pelkään.
Mut sanottiin tok', ett'ei sukuus jäis se,
Vaan että kuningasten kanta-isäks
Tulisin minä. Totuutta jos heiss' on —
Ja sinusta, Macbeth, se selvään nähdään —
Miks ei he minullenkin ennustajiks
Ruveta vois ja toivoani nostaa?
Mut vaiti siitä!

(Torventoituksia. Macbeth kuninkaana, Lady Macbeth
kuningattarena, Lenox, Rosse, hoviherroja, hovinaisia
ja seuralaisia tulee.)

MACBETH.

Tuossapa se paras
On vieraamme!

LADY MACBETH.

Jos hän ois unhotettu,
Ois suureen juhlahamme aukko jäänyt,
Ja pilall' oisi kaikki.

MACBETH.

Tänä iltan'
On juhlapidot meillä, pyydän, että
Tulette tekin.

BANQUO.

Teidän korkeutenne
Vaan käskeköön, ja velvollisuus teihin
Mun sitoo siteill' ikikestävillä.

MACBETH.

Lähdetten iltapuolla?

BANQUO.

Lähden, herra.

MACBETH.

Tän päivän neuvotteluss' oisi muuten
Mieltänne kuultu, jok' on aina viisas
Ja onnekas; mut huomiseks se jääköön.
Kauasko matka on?

BANQUO.

Niin kauas, että
Se ajan täyttää tästä iltaan asti.
Paremmiin jos ei hepo juokse, täytyy
Yölt' ottaa lainaks pari synkkää tiimaa.

MACBETH.

Pois älkää jääkö vaan!

BANQUO.

En, ruhtinaani.

MACBETH.

Veriset lankomme ne Englannissa,
Ma kuulen, piilevät ja Irlannissa.
Tunnustamatta julmaa isänmurhaans'
Valeita outoj' ajavat he kansaan.
Huomenna siitä, jolloin muutenkin
Kokohon meitä vaatii valtatoimet!
Ratsaille joutuun! Hyväst'! Illalla
Siis tavataan. Mukana onko Fleance?

BANQUO.

On, herra. Aika kiiruhtaapi.

MACBETH.

Olkoot

Heponne varmat jaloiltaan ja virmat!
Näin satulainne turviin jääkäänten!
Hyvästi! — (Banquo lähtee.)
Jokaisella nyt kello seitsemään on
Vallassaan aika, että seurast' oisi
Sen suuremp' ilo. Iltaan asti yksin
Tahdomme jäädä. Siksi, Herran haltuun!

(Kaikki lähtevät, paitse Macbeth.)

(Palvelija tulee.)

Mies, kuules! Ovatko ne miehet täällä?

PALVELIJA.

He linnan portill' odottavat, herra.

MACBETH.

Tuo sisään heidät! — (Palvelija lähtee.)

Tämä tila ei

Niin mitään ole, jos ei turvaa ole.
Tuon Banquon suhteen suuri mull' on pelko:
Sen miehen kuninkaallisessa luonteess'
On jotain hirveää. Hän uskaljas on;
Ja paitse tätä rohkeutt' on hällä
Älyä, joka varmast' uljaat tuumat
Vie määrän päähän. Muut' en ketään pelkää
Kuin häntä. Henken' alleen masentaa hän,
Niinkuin Antonion suhteen Caesarin
Sanotaan tehneen. Velhoja hän sätti,
Kuninkaan nimen kun he mulle soivat,
Ja käski heidän haastaa hälle. Silloin
Profeettain lailla tervehtivät häntä
Lukuisten kuningasten kanta-isäks.
Mun päähän' asettivat mahon kruunun
Ja kourahani kuivan valtikan,
Jonk' outo muukalainen siitä riistää,
Kun poikaa mull' ei ole. Niin jos on,
Ryvetin sieluni Banquon lapsen tähden,
Sen tähden hurskaan Duncanin ma tapoin,
Sen tähden tunnonrauhan' myrkytin
Ja autuuteni helmen ihmiskunnan
Viholliselle myin hänt' auttaakseni
Kuninkaaks, Banquon lasta kuninkaaksi!
Ei, ennen taisteluun sun haastan, onni,
Ja sodin kanssas henkeen, kuolemaan!
Ken siellä? —

(Palvelija palajaa kaksi murhaajaa seurassaan.)

Pois, ja varro, kunnes kutsun. —

(Palvelija lähtee.)

Teit' emmekö me eilen puhutelleet?

1 MURHAAJA. Kyll', armollinen herra.

MACBETH.

Hyvä! No,

Olettenko sit' aprikoinneet? Tietkääs,
Se hän on, joka ennen muinen salpas
Teilt' onnen tien, vaikk' arvelitte siksi
Mua viatonta. Sen jo viime kerrall'
Osoitin teille; selväks tein, kuin teit' on
Petetty, peijattu; ma keinot näytin
Ja niiden käyttäjät ja kaikki, josta
Jo pöhkökin ja mielipuoli huomaa
Sen Banquon työksi.

1 MURHAAJA.

Sen te selvititte.

MACBETH.

Niin, mutta vielä muutakin, jok' aiheen'
On tähän yhdyntäämme. Olettenko
Niin kärsiväiset luonnostanne, että
Tuon siedätten? Niin laupiaatko, että
Mies-paran tuon ja hänen lastens' eestä
Rukoilette, tuon, jonka käsi raskas
Teit' alas hautaan painoi sekä saattoi
Ijäksi omaisenne mieron tielle?

1 MURHAAJA. Kuningas, miehiä me olemme.

MACBETH.

Niin, miehistä te kirjoiss' ehkä käynte
Kuin lukki, hurtta, häkki, tiisti, rakki
Ja luppakorva, joilla koiran nimi
On kaikilla; mut arvolistass' ero
On talon-, lintukoiran, vilkkaan, laiskan
Ja viekkaan välillä, sen lahjan mukaan,
Jonk' aulis luonto kullenkin on suonut,
Ja josta kullakin on eri kölli
Muist' eroitteeksi, jotka lista merkkii
Samaksi kaikki. Niinpä ihmisenkin.
No, jos nyt listass' oletten ja ette
Alinta miehenluokkaa, ilmaiskaa se,
Niin povellenne uskon toimen, joka,
Jos teette sen, vihollisenne sortaa
Ja rakkauteeni kiinni teidät solmii.
Hän elämällään terveyteni tärvää;
Paranen, jos hän kuolee.

2 MURHAAJA.

Minä, herra,

Mies olen, jota mailman iskut, potkut
Niin härnäanneet on, ett'en huoli mitä
Mailman kiusaks tehnen.

1 MURHAAJA.

Minä myöskin

Niin vaivattu, niin kovan onnen lyömä,
Ett' elämäni alttiiks annan, jos sen
Parantaa sillä voin tai päästä siitä.

MACBETH.

Ett' oli Banquo vihollinen teille,
Nyt tiedätten.

2 MURHAAJA.

Niin oli.

MACBETH.

Niin myös mulle,
Ja niinkin verivihaisesti, että
Jokainen hetki hänen elämästään
Mun sydänvertan' kysyy. Voisin kyllä
Hänestä päästä julkivaltaa käyttäin
Ja tunnustan sen suoraan, mut en saata
Eräiltä ystäviltä, jotka meille
On yhteiset ja joihin panen arvon;
Vaan täytyy mun hänt' itkeä, vaikk' itse
Ma hänet tapoin. Senpä vuoksi teiltä
Apua kosin nyt, näin ihmisiltä
Tekoni peittäin monestakin syystä.

2 MURHAAJA. Me teemme, herra, mitä käskette.

1 MURHAAJA. Niin, vaikka henki —

MACBETH.

Miehuutenne kuultaa
Jo silmistänne. Tunnin kuluessa
Osoitan teille paikkanne ja määrään
Sopivan ajan ihan piiramalleen.
Tän' iltan' on se tehtävä eik' aivan
Lähellä linnaa: minuun — muistakaa se —
Syyn kaunaa ei saa jäädä. Hänen kanssaan —
Ett'ei jäisi puolitekoon työmme — Fleancen,
Tuon hänen poikansa, jok' omi myötä,
Jonk' ero täältä' on yhtä tärkeä mulle
Kuin isän, täytyy synkän hetken onnest'
Osansa saada. Tuumimaan nyt menkää;
Koht' etsin teitä.

2 MURHAAJA.

Valmiit' ollaan, herra.

MACBETH.

Teit' oiti kutsun; vartokaatte tuolla.
(Murhaajat menevät.)
Päätetty siis! — Jos, Banquo, taivaasen
Sun pyrkii sielus, nyt se tehköön sen!

(Lähtee.)

Toinen kohtaus.

Toinen huone linnassa.

(Lady Macbeth tulee, palvelija jäljessä.)

LADY MACBETH.

Täältä' onko Banquo lähtenyt?

PALVELIJA.

On, rouva,
Mut palaa yöksi.

LADY MACBETH.

Sano kuninkaalle,
Ett' olis puhuttavaa hiukan mulla,
Jos häll' on tilaisuutta.

PALVELIJA.

Kyllä, rouva.

(Lähtee.)

LADY MACBETH.

Kaikk' ompi turhaa, hukkatyötä vaan,
Jos kyllääns' ei saa halu saamastaan;
Parempi olla murhattujen mailla
Kuin murhaajana tunnon rauhaa vailla!

(Macbeth tulee.)

No, herrani, miks yksin noin te käytte,
Kamalat haaveet seurana, ja mieless'
Ain' ajatus, jonk' esineensä kanssa
Jo olis kuolla tullut? Miksi muistaa
Mit'ei voi auttaa? Tehty mikä tehty!

MACBETH.

Ei surmaans' saanut käärme, sai vaan haavan,
Ja paranee; ja kurja ilkeytemme
Sen kammoo hammast' aivan niinkuin ennen.
Hajotkoot taivaat, maat ja mailman pylväät,
Ennen kuin pelvoss' atriamme syömme
Ja nukahdamme mieless' unen hirmut,
Jotk' öisin meitä vaivaa! Paremp' olla
Tuon kuolleen luona, jonka lähetimme
Omaksi rauhaksemme ikirauhaan,
Kuin sielun piinapuilla lakkaamatta
Tuskissa olla. Haudassaan on Duncan
Ja elon kuumeen jälkeen hyvin nukkuu.
Pahintaan petos tek': ei teräs, myrkky,
Ei ulkosodat, kapinat, ei mikään
Hänt' enää saavuta.

LADY MACBETH.

Oi, miehen' armas,
Sulosta jylhä katsees, ole tänään
Iloinen, kirkas vierastesi kanssa.

MACBETH.

Niin kyllä, armahani; samoin sinä!
Sa koko huomiosi Banquoon käännä;
Hänt' ennen muita silmin, kielin etsi.
Viel' epävarmat ollen, täytyy meidän
Imarteen virrass' arvoamme pestä,
Sydämmen valhenaamaks tehdä kasvot,
Sen tosilaadun peittäin näin.

LADY MACBETH.

Nuo heitä!

MACBETH.

Oi, vaimo, skorpioneja on täynnä
Mun sieluni! Viel' elää Fleance ja Banquo.

LADY MACBETH.

Mut heill' ei ikuisuuden valtakirjaa.

MACBETH.

Se lohduttaa: he ovat saatavissa.
Iloitse siis! Ennenkuin yökkö päättää
Yölentonsa ja koppakuoriainen
Hekaten mustan käskyst' univirttään
Nukuttavalla hyrinällä soittaa,
On teko tehty lajiaan mitä julmin.

LADY MACBETH.

Mik' on se teko?

MACBETH.

Tietämättömyyttäs
Viaton ole, armas, kunnes teost'
Iloita saat. Yö umpisilmä, joudu,

Armeliaan päivän hellä katse peitä,
Ja verikäsini näkymättömin
Tuo suuri valtakirja revin rikki,[9]
Mi kalvaaks minut saa! — Jo hämärtääpi,
Kotiinsa metsään vares lentää; päivän
Iloiset lapset nuokkuin nukkuvat,
Yön mustat henget ryöstöns' alkavat.
Sa kummastut; mut vaiti, kiinni suu!
Pahuuden kautta pahuus voimistuu.
Niin, armas, tule kanssani.

(Lähtevät.)

Kolmas kohtaus.

Sama paikka. Yrttitarha, josta tie vie linnaan.

(Kolme murhaajaa tulee.)

1 MURHAMIES. Ken yhtymään sun käski meihin?

3 MURHAMIES.

Macbeth.

2 MURHAMIES.

Epäillä hänt' ei tarvis: tehtävämme
Hän tuntevan ja käsittävän näyttää
Vähästä tärkimpään.

1 MURHAMIES.

Siis auta meitä! —

Lännessä päivää vielä hiukan hohtaa;
Hevostaan myöhästynyt matkamiesi
Yömajaan jouduttaa; ja väijymämme
Jo lähenee.

3 MURHAMIES.

Vait! Hevosia kuulen.

BANQUO (ulkoa).

Hoi, tulta tänne!

2 MURHAMIES.

Hän se ompi. Toiset

Jo linnass' ovat, joita odotettiin.

1 MURHAMIES. Hevoset ympäritse kiertävät.

3 MURHAMIES.

Noin virstan matkan; hänen, niinkuin kaikkein,
Tapana täst' on jalan käydä linnaan.

(Banquo tulee, ja Fleance, tulisohtu kädessä.)

2 MURHAMIES. Kah! tulta, tulta!

3 MURHAMIES

Hän se on.

1 MURHAMIES.

Käsin työhön!

BANQUO.

Tän' yönä sataa.

1 MURHAMIES.

Satakoot siis iskut!

(Karkaa Banquon päälle.)

BANQUO.

Petosta; Oo! — Fleance, pakoon riennä, pakoon!
Sun täytyy kostaa tämä! — Oo, sa konna!

(Banquo kuolee. Fleance pakenee)

3 MURHAMIES. Ken soihdun sammutti?

1 MURHAMIES.

Se eikö oikein?

3 MURHAMIES. Tass' on vaan yksi; poika pääsi pakoon.

2 MURHAMIES. Siis tekemättä paras puoli työstä.

1 MURHAMIES. Pois nyt, ja kertomahan mit' on tehty.

(Lähtevät.)

Neljäs kohtaus.

Juhlahuone linnassa.

(Ruokapöytä valmiiksi katettuna. Macbeth, Lady Macbeth,
Rosse, Lenox, lordeja ja seuralaisia tulee.)

MACBETH.

Arvonne tunnetten te; istukaa.
Ja sydämmestä tervetulleet kaikki.

LORDIT.

Kiitämme, armollinen kuningas.

MACBETH.

Me itse nöyrän' isäntänä käymme
Nyt vierastemme seuraan. Arvo-istuin
Emännän olkohon; kun aika tulee,
Hält' odotamme tulotervehdystä.

LADY MACBETH.

Mun puolestani kaikillen se lausu:
Sydämmen' sanoo heidät tervetulleiks.

(Ensimmäinen murhaaja ilmestyy ovelta.)

MACBETH.

Sydänten kiitos sulle vastaa, katso; —
Molemmat sivut täydet! Käyn siis keskeen.
Nyt irti ilo! Pöytää kiertämään nyt
Pikari pankaa! — (Syrjään murhaajalle.)
Poskellas on verta.

MURHAMIES.

Se Banquon on.

MACBETH.

Parempi sinun päällä
Kuin hänen sisässään! Hän siis on poissa?

MURHAMIES.

Niin, kaula poikki; minulta hän sen sai.

MACBETH.

Kah, oiva kaulanleikkaaja! Mut hyvä
On hänkin, joka samoin teki Fleancen.
Jos sen teit sinä, ei sun vertojas.

MURHAMIES.

Fleance pakoon pääsi, herra kuningas.

MACBETH.

Taas kuume minuun karkaa; terve muuten
Olisin ollut: niinkuin marmor' ehjä,
Kuin vuori vahva; rajaton ja vapaa
Kuin ilman henki; vaan nyt salvass' olen,
Siteissä, raudoiss', epäilyyn ja kauhuun
Kahlittu kiinni. — Säilyss' on siis Banquo?

MURHAMIES.

On, herra, säilyss' allikossa tuolla,
Ja päässä kaksikymment' aimo haavaa,
Joist' yksikin jo surmaks olis.

MACBETH.

Kiitos!

Siin' emäkäärme on; mut pakoon päässyt
Sikiö tuo, se myrkyllist' on juurta,
Vaan vielä hampaaton. — Pois mene; lisää
Huomenna kuulen.

(Murhaaja menee.)

LADY MACBETH.

Kuningas, te ette

Kehoita iloon. Atria on kaupan,
Jos sit' ei mielin suoduks usein kuule.
Saa ruokaa kotonaankin, mutta vieraiss'
On kohtelu sen höystehenä: muuten
On pidot kolkot.

MACBETH.

Maire muistuttaja! —

Sulatus hyvä ruokahaluanne
Ja kumpaistakin terveys seuratkoon!

LENOX.

Suvaitkaa, kuningas, tok' istahtaa.

(Banquon haamu tulee ja istuu Macbethin sijalle.)

MACBETH.

Maan kunnia nyt olis koossa tässä,
Jos Banquo ystävämme olis läsnä.
Juroksi tahtoisin hänt' ennen syyttää
Kuin jotain tapaturmaa surkutella.

ROSSE.

Sanansa poissa-olollaan hän syö. —
Suvaitkaa toki seurahamme tulla.

MACBETH.

On pöytä täys.

LENOX.

Tass' yks on paikka.

MACBETH.

Missä?

LENOX.

Tass', armas herra. Miks noin kauhistutte?

MACBETH.

Ken tuon on tehnyt?

HERRAT.

Minkä, kuninkaamme?

MACBETH.

Sanoa voitko, että minä tein sen?
Veristä tukkaas älä mulle huiskaa!

ROSSE.

Hyvät herrat, nouskaa: kuningas voi pahoin.

LADY MACBETH.

Ei, hyvät herrat! Moinen on hän usein
Jo pienest' ollut. Istukaa ma pyydän.
Se hetken puuskaa on; hän koht' on terve.
Jos liiaks häntä tarkkaatte, hän suuttuu,
Ja kiihko yltyy. Syökää, hänest' älkää
Millänne olko. — Mies oletko?

MACBETH.

Olen,

Ja rohkeakin, jok' en pelkää nähdä
Mit' itse piru kalpenis.

LADY MACBETH.

Sa hupsu!

Tuo pelkos luoma kuva on, se puukko,
Jonk' ilmass' ohjanneen sa sanoit tiesi
Luo Duncanin. Tuo säpsähdys ja säikky —
Nuo tosi pelvon ilveet — takan ääress'
Ois paikallaan, miss' ämmät tarinoivat
Ja mummo heitä säistää. Häpeä!
Miks' irmastelet noin? Kun tarkoin katsot,
Se vaan on tuoli.

MACBETH.

Katsos! Näetkös, tuossa?

Haa! Mitä sanot? — Mitä huolin siitä?
Jos nyökyttää sa saatat, puhu myöskin!
Jos kalmistot ja haudat hautaamamme
Takaisin luovat, hautapatsainamme
Sitt' olkoon haukkain kuvut!

(Haamu katoaa.)

LADY MACBETH.

Mitä? Viekö

Miehuutes hulluus?

MACBETH.

Hänet näin, niin totta

Kuin tässä seison!

LADY MACBETH.

Hyi, hyi, häpeä!

MACBETH.

Vert' ennenkin on juossut, muinaisaikaan,
Ennenkuin tavat perkas ihmisyys;
Ja sittenkin on monet murhat tehty,
Kamalat kuullakin. Jos siihen aikaan
Löit miehen päästä aivot, niin hän kuoli,
Ja siinä kaikki. Nyt hän nousee ylös,
Kakskymment' uhka verihaavaa päässä,
Ja viepi paikkamme. Tää kummempaa on
Kuin murha moinen.

LADY MACBETH.

Vierahanne, herra,

Te laiminlyötte.

MACBETH.

Ah! en muistanut —

Mua rakkaat vieraat, älkää ihmetelkö;
Mua vaivaa kumma heikkous, turha sille,
Ken tuntee mun. Nyt, kaikkein onnen malja;
Sitt' istuudun. — Hoi! Viinisarkka täyteen!
Nyt koko seuran terveydeksi juon,
Ja ystävämme Banquon, jota kaipaam.
Josp' olis tässä hän! Niin, onneks olkoon
Hänen ja kaikkein!

HERRAT.

Alamainen kiitos!

(Haamu palajaa.)

MACBETH.

Pois! Silmistäni pois! Maan kätköön vaivu!
Luus ytimettömät on, veres kylmä;
Näköä silmissäs ei noissa, joilla
Sa tuijottelet.

LADY MACBETH.

Tämä, hyvät herrat,
Tavallist' ompii vaan, ei muuta mitään.
Mut illan ilon häiritsee se meiltä.

MACBETH.

Mit' uskaltaapi mies, min' uskallan.
Käy päälle niinkuin Venään villikarhu,
Hyrkanian tiiker', julma sarvikuono,
Muu muoto ota paitse tuo, ja hermon'
Ei vahvat järky. Tule henkiin jälleen
Ja korpehen mua vaadi miekkasille,
Ja pelvosta jos piilen, naisten hemmuks
Mua silloin hauku. Pois, sa hirmuhaamu!
Pois, tyhjä ilve!

(Haamu katoaa.)

No, kas niin! Kun poistuit,
Mies olen taas. — Ma pyydän, istukaa!

LADY MACBETH.

Ilomme veit ja rikoit hauskan seuran
Mit' ihmeyttävimmällä häiriöllä.

MACBETH.

Kuin näky moinen hämmästyttämättä
Vois ohi kiittää kesäpilven lailla?
Omalle itselleni teet mun vieraaks,
Kun aattelen sun nähnees moisen ilmeen
Ja luonnon puna sentään poskes peittää,
Kun minun kalpeat on pelvost' aivan.

ROSSE.

Mink' ilmeen, kuninkaani?

LADY MACBETH.

Pyydän, vaiti!

Pahemmaks yhä käy hän; kysymykset
Vihoittaa häntä. Hyvää yötä kaikki!
Nyt arvovuorost' älkää huoliko,
Vaun menkää kaikki kerrassaan.

LENOX.

Hyv' yötä!

Paremmann voinnin kuninkaalle suomme.

LADY MACBETH.

Hyv' yötä kaikillen!

(Lordit ja seuralaiset menevät.)

MACBETH.

Se vaatii verta.[10]

"Veri verta vaatii", sanotaan. On nähty
Puun puhuvan ja kiven liikkuvan.
Älykkäät tietäjät ja poppamiehet
Harakan, korpin, naakan lennost' ilmi
Salaisimmatkin murhatyöt on saaneet. —
Mik' aika yöstä on?

LADY MACBETH.

Se aamun kanssa
Juur' riitelepi, onko yö vai päivä.

MACBETH.

Mitäpä siitä sanot, kun ei Macduff
Pitoihin tullut?

LADY MACBETH.

Laitoitko sa sanan?

MACBETH.

Sen satuin kuulemaan: mut sanan laitan.
Jokaisen talon palvelijoissa mulla
On nuuskijoita. Huomenn' — ani varhain —
Luo velhojen ma lähden: lisää heidän
Puhua pitää. Pahimmilla keinoin
Pahinta tietää halaan. Hyödyksen'
Saa kaikki väistää; olen verehen
Niin syvält' astunut, ett' yhtä näin,
Palaanko vaiko kaalaan eteenpäin.
Mun päässä' oudot tuumat työksi hautuu;
Ne tehtävät on, ennen kuin ne lautuu.

LADY MACBETH.

Sult' uni puuttuu, kaiken luonnon höyste.

MACBETH.

No, maata siis! Tää hairaus pelotusta
On alkajan: työ vaatii tottumusta.
Viel' ollaan toiminnassa liian nuoret.

(Lähtevät.)

Viides kohtaus.

Nummi.

(Ukkosen jylinää. Samat kolme noita-akkaa tulevat ja kohtaavat Hekaten.)

1 NOITA. No, Hekate, te liette suutuksissa?

HEKATE.

Niin, eikö syytä, häijyt niskurit te
Ja riettaat velhot? Kuinka uskalsitte
Noin ongelmoilla Macbethin
Ajella murhan vehkeisin?
Ja mua, noitain emäntää,
Pahuuden salakeksijää,
Ei kutsuttuna neuvontaan,
Tekoa taian katsomaan!
Ja mikä pahin: vaivaanne
Tuo ilkimys ei palkitse;
Se häijy, rietas itseään
Vaan rakastaa ja hyötyään.
Parannus tehkää! Poistukaa!

Ja huomenna mua kohdatkaa
Varahin Acheronin suulla;
Siell' onnens' saa Macbethkin kuulla.
Mukana sauvat, kattilat
Ja muutkin taikatavarat!
Mun matkan' ilmaan on: tän' yönä
On hirmuhanke mulla työnä.
Suurt' ennen puoltapäivää teen:
Utuisen taikapisareen
Kuun sarvella näen riippumassa;
Ajoissa käyn sen noutamassa.
Kun tenhojuonin keitän tuon,
Siit' irmahenget moiset luon,
Ett', eksyttäen hurmallansa,
Ne vievät hänet suunniltansa.
Hän älyn, armon, kaikki hylkää,
Ei sallimaa, ei surmaa pelkää.
Suruttomuus se suurin tie,
Jok' ihmislapset katoon vie.

(Laulua ilmassa: "tule pois, tule pois", j.n.e.)

Vait! Utupilvell' istuu odottain
Ja mua kutsuu pikku haltijain.

(Katoaa.)

1 NOITA. Pois rientäkäämme! Kohta palajaa hän.

(Noidat katoavat.)

Kuudes kohtaous.

Fores. Huone linnassa.

(Lenox ja toinen lordi tulevat.)

LENOX.

Mit' äsken lausuin, viittaust' oli vaan;
Sit' itse ajatelkaa. Kummat täällä
On seikat, sanon. Kelpo Duncania
Macbeth, näet, itki: — niin, hän oli kuollut. —
Läks urho Banquo liian myöhään matkaan;
Sanoa voitte, jos niin tahdotten:
"Fleance hänet tappoi", sillä Fleance on poissa.
Ei pitäis liian myöhään matkustella.
Ken sit' ei pedon työksi arveleisi,
Noin hellän isän Donalbain ja Malcolm
Kun tappoivat? Kirottu työ! O, kuinka
Macbethiin koski tuo! Hän eikö oiti
Pyhässä vimmassansa noita kahta
Rikoksellista silponut, jotk' uni
Ja viina oli tehnyt orjiksensa?
Työ jalo, eikö niin? Ja viisas myöskin?
Jokaisen mielt' ois inhoittanut kuulla
Tekoaan heidän kieltävän. Sen sanon,
Kaikk' on hän hyvin hankkinut, ja luulen,
Jos pojat Duncanin hän valtaans' saisi —
Jot' älä, taivas, suo! — niin tuta sais he
Mit' isänmurha maksaa; samoin Fleance.
Mut vait! Puheistaan rohkeista ja siitä,
Ett'ei tyrannin juhlaan tullut, Macduff
Nyt epäsuosioss' on. Tiedättenkö
Miss' ollee nyt hän?

LORDI.

Poika Duncanin,
Jolt' arvon perityn tuo julmus ryösti,

Hovissa Englannin on. Hurskas Edvard
Niin lempeästi otti hänet vastaan,
Ett' onnen vihat arvoa ei hältä
Vähääkään riistää voi. Siell' on myös Macduff;
Pyhältä kuninkaalta avuks pyytää
Northumberlandin hän ja Siward-urhon,
Niin että näiden avulla — jos työmme
Pyhittää Hän tuoll' ylähällä — taasen
Vois ruokaa pöytään saada, öisin unta,
Pidoissa murhaveitsist' erill' olla,
Vapaana elää, tehtävänsä tehdä,
Mi kaikki meiltä puuttuu nyt. Tää tieto
Niin kuningasta suututti, ett' oiti
Hän sotaa hankkii.

LENOX.

Sanan saiko Macduff?

LORDI.

Sai, mutta jyrkällä: "En tule, herra",
Takaisin synkkä sanantuoja kääntyi,
Jupisten itseksensä: "Kadut vielä,
Ett' annoit mulle taakaks moisen vastuun."

LENOX.

Se varoitukseks olkoon, että pysyy
Niin etähällä hän, kuin viisaus vaatii.
Englantiin lentäköön nyt pyhä enkel'
Ennalta sanaa viemään, jotta joutuun
Palaisi siunaus valtakuntahamme,
Kirokun käden alla huokaavaan.

LORDI.

Mun rukoukseni häntä seuratkoon!

(Lähtevät.)

NELJÄS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Pimeä luola. Keskellä kiehuva kattila.

(Ukkosen jylinää. Samat kolme noita-akkaa tulevat.)

1 NOITA. Kolmasti naukunut on kailo kissa.

2 NOITA. Neljästi vinkunut on siilin poika.

3 NOITA. Harpyia huutaa: "On aika, on aika!"

1 NOITA.

Padan ympär' astukaa,
Sisus siihen viskatkaa. — Konna, joka päivää, yöt'
Yksikolmatt' imet, syöt
Kiven alla myrkkyjä,
Paistu padass' ensin sä!

KAIKKI.

Väsymättä liiku, liehu;
Pala, tuli, pata, kiehu!

2 NOITA.

Käärme, joka ryömit suossa,
Kärvenny ja haudu tuossa;
Konnan varvas, kieli iilin,
Yökön villat, silmä siilin,
Huuhkan siivet, liskon lihat,
Kähyt kyyn ja käärmeen vihat,
Tehokkaaksi taiaks kiehu,
Kiehu, lemmonliemi, liehu!

KAIKKI.

Väsymättä liiku, liehu!

Pala, tuli, pata, kiehu!

3 NOITA.

Suden hammas, ruumiin kuu,
Louhikäärmeen suomuluu,
Hotkan haijin kita suuri,
Yöllä saadun katkon juuri;
Kauriin sappi, kuusanpuu,
Pilkottu, kun pimeni kuu;
Maksa riettaan juutalaisen,
Turpa koirankuonolaisen;
Mustalaisen nenä laatta;
Sormi lapsen, jonka aatta
Ojaan loi ja kuristi;
Vetkäksi kiehu, paksuksi!
Tiikeriltä totkut tuokaa,
Höysteheksi liemeen luokaa!

KAIKKI.

Väsymättä liiku, liehu!

Pala, tuli, pata, kiehu!

2 NOITA. Verell' apinan se hyydä, Niin ei taiass' ole syytä.

(Hekate tulee.)

HEKATE.

Kah, hyvin kaikki. Kiitos vaan!
Saa kukin palkan vaivastaan.
Kuin keijuiset nyt tanssikaa
Pa'an ympäri ja laulakaa
Ja hyväks keitto loihtikaa.

(Soittoa ja laulua.)

(Laulu;)

Mustat peikot, valkeat,
Punaiset ja harmaat,
Hämmennelkää, hämmennelkää,
Ett' on taiat varmat!
Ympäri, ympäri
Kaikki kiertäkäätte,
Pahat sisään päästäkää
Ja hyvät estäkäätte!

(Pikkuisia olentoja ilmestyy hämmentämään kattilaa.)

1 NOITA.

Mun kihelmöipi peukalon':
Jotakin pahaa tuloss' on. —

(Kolkutusta.)

Kuka olkoon,
Sisään tulkoon!

(Macbeth tulee.)

MACBETH.

No, salaiset ja mustat kesk'yön velhot,
Te mitä teette?

KAIKKI.

Työtä nimetöntä.

MACBETH.

Mist' olkohonkin tietonne, — ma vaadin
Nimessä valtiaanne: vastatkaa!
Vaikk' ilman tuulet kirkkojakin vastaan
Sotahan irroittaisitte; vaikk' aallot
Vaahtoiset kaiken laivakulun nielis,
Puut särkyis, tähkään tullut vilja lakois,
Kukistuis linnat vartijainsa päähän,
Palatsit, pyramiidit pänsä laskis
Perustuksiinsa asti, vaikka luonnon
Kaikk' ituvarat särkyis, kunnes itse
Tuhokin sairastuisi, — vastatkaa,
Ma vaadin!

1 NOITA.

Puhu!

2 NOITA.

Kysy!

3 NOITA.

Vastuun saat.

1 NOITA.

Mieluumminko sen kuulet meidän suusta
Vai herrojemme!

MACBETH.

Heidät tahdon nähdä.

1 NOITA.

Vert' imisän luo kattilaan,
Jok' yhdeksän söi porsastaan;
Tuleen vala rosvon ihraa,
Jota hirsipuusta tihraa!

KAIKKI.

Suuret, pienet ilmi tulkaa,
Avulliset, nöyrät olkaa!

(Ukkosen jylinää. Kypäräpää[11] nousee kattilasta ilmi.)

MACBETH.

Sano, tuntematon valta, —

1 NOITA.

Vaiti, vaiti!

Sa kuule vaan! Hän miettees tuntee kaikki.

PÄÄ.

Macbeth, Macbeth, Macbeth! Macduff on sulle
Vaarallinen. — Jo riittää. — Rauha mulle!

(Katoaa.)

MACBETH.

Varoituksestas kiitän, kuka lietkin;
Sa pelkon' oikein tiesit. — Sana vielä!

1 NOITA.

Hän käskemist' ei kärsi. Tässä toinen
Ja ensimmäistä vielä mahtavampi.

(Ukkosen jylinää. Verinen lapsi kohoaa kattilasta.)

LAPSI.

Macbeth, Macbeth, Macbeth!

MACBETH.

Sua kuulisin ma vaikka kolmin korvin.

LAPSI.

Verinen, uljas, luja ollos! Voittaa
Äl' ihmisvoiman anna: vahingoittaa
Ei Macbethia vaimon luoma voi.

(Katoaa.)

MACBETH.

Siis elä, Macduff! Miks sua pelkäisin ma?
Vaan jotta varmuus varmemp' ois, niin liittoon
Pakoitan salliman: sin' et saa elää;
Näin kalvaan pelkon' valheeks teen ja nukun
Jyrystä huolimatta. —

(Ukkosen jylinää. Kattilasta nousee lapsi,
kruunu päässä ja puu kädessä.)

Mikä tuo?

Kuin kuninkuuden taimi kohoaa se,
Ja majesteetin seppele ja kruunu
Sen lapsen päässä on.

NOIDAT.

Vait vaan, ja kuule!

Kruunupää lapsi. Ole ylväs, rohkea kuin jalopeura;
Ei vaino, ei kapina, ei salaseura
Sun mitään voi: Macbeth ei sorru ennen,
Kuin Dunsinanin vuorta ylös mennen
Birnamin metsä kulkee.

(Katoaa.)

MACBETH.

Sit' et nää.

Puun juurineen ken maasta hellittää?
Ken metsän pestaa? Hauska enne! Et sä,
Kapina, päätäs nosta, kunnes metsä
Birnamin nousee. Macbeth mahdissaan
Viel' elää eikä ennen aikojaan
Veroa tuoneen maksa. — Mieli palaa
Tok' yhtä kuulla; tietonneko alaa
Se lie, niin sanokaatte: kuninkaiksi
Tuleeko täällä Banquon lapset koskaan?

NOIDAT.

Äl' enää kysy!

MACBETH.

Varmuutta ma tahdon.

Jos kiellätten sen multa, kirous teitä
Ikuinen kohdatkoon! Mun tietää suokaa —
(Soittoa kuuluu.)

Miks vajoaapi kattila? Mit' ääntä?

1 NOITA. Esiin!

2 NOITA. Esiin!

3 NOITA. Esiin!

KAIKKI.

Ei! Häntä vaivatkaa,
Tulkaa, varjot, ja haihtukaa!

(Kahdeksan kuninkaan haamua kulkee perätysten ohi,
viimeisen kädessä peili; niiden jäljissä Banquo.)

MACBETH.

Sa liiaks olet Banquon haamun lainen.
Pois! Silmät multa kruunus syö! — Ja tukkas,
Sa toinen kruunupää, on samanmoinen, —
Ja samanmoinen kolmas! — Häijyt velhot,
Mit' on tää? — Vielä neljäs! — Sammu, silmä!
Haa! Tuomiopäivähätkö tätä kestää?
Viel' yksi? — Seitsemäs? — Oi, riittää, riittää! —
Ja vielä kahdeksas, ja sillä peili,
Joss' omi monta vielä: muutamilla
Kaks omenaa ja kolme valtikkaa.
Hirmuinen näky — Totta on se, näen mä:
Verinen Banquo hymyilee ja heitä
Osoittaa jälkeisikseen. — Onko niin?

1 NOITA.

Niin aivan on. — Mut mikä syy,
Kun Macbeth noin nyt ällistyy?
Hei, tulkaa, siskot: taiallamme
Iloiseks hänet saattakaamme!
Ma ilman loihdin soittamaan;
Hei, piirihin nyt tanssimaan!
Kuningas kiittänee, kun koimme
Hänt' ilahuttaa miten voimme.

(Soitantoa. Noidat tanssivat ja katoavat.)

MACBETH.

Miss' on he? Poissa? — Kalenteriss' olkoon
Ijäti kirottu tää turman hetki! —
Sisähän sieltä!

(Lenox tulee.)

LENOX.

Mitä suvaitsette?

MACBETH.

Sa näitkö velhosiskot?

LENOX.

Enkä, herra.

MACBETH.

He ei sua sivunneet?

LENOX.

Ei, totta!

MACBETH.

Olkoon

Saastainen ilma, missä liikkuvat he!
Jokainen kirottu, ken heihin luottaa! —
Hevosten laukan kuulin: ken se kulki?

LENOX.

Kaks tahi kolme, jotka sanan toivat,
Ett' Englantiin on Macduff paennut.

MACBETH.

Paennut Englantiin?

LENOX.

Niin, hyvä herra.

MACBETH.

Käy julman urostyöni tielle, aika!
Ei teko lennost' aikomusta tapaa,
Jos ei sen rinnalla se käy. Täst' alkain
Mun olkoon sydämmeni esikko
Myös käteni esikoinen. Mietteen' oiti
Teolla kruunaan — mietitty ja tehty!
Macduffin linnan ryntäämällä otan,
Valloitan Fifen, miekanterän omaks
Kaikk' annan, vaimot, lapset, kurjat kaikki
Sen heimon sielut. Min' en kerskaa turhaan:
Ennenkuin päätös jäähtyy, heidät murhaan.
Nyt kaikki näyt pois! — Miss' on ne herrat?
Mua saata heidän luokseen.

(Lähtevät.)

Toinen kohtaus.

Fife. Huone Macduffin linnassa.

(Lady Macduff, hänen poikansa ja Rosse tulevat.)

LADY MACDUFF.

Mit' oli syytä hällä jättää maansa?

ROSSE.

Oi, malttia!

LADY MACDUFF.

Häll' ei sit' ollut. Hulluutt'
On pako tuo. Jos meit' ei pettureiksi
Tekomme tee, niin tekee pelko siksi.

ROSSE.

Ei tiedä, viisausko vai pelko syynä.

LADY MACDUFF.

Vai viisaus! Jättää vaimon, jättää lapset
Ja kodin, konnun, arvot kaikki paikkaan,
Jost' itse pakenee! Hän meit' ei lemmi;
Hän luonnon äänt' ei kuule. Tiiti raukka,
Tuo lintusia pienin, tappeleepi
Pesänsä poikasista haukkaa vastaan.
Pelkoa kaikki, lempeä ei lainkaan!
Ja viisaan työt' ei pako, joka ryntää
Noin järkeäkin vastaan.

ROSSE.

Käly armas,

Ma pyydän, malttukaatte: puolisonne
On jalo, viisas, älykäs ja tuntee
Paraiten itse vuodenajan oikut.
Enempää puhua ma tuskin tohdin.
Mut julm' on aika, jos me tietämättä
Tulemme pettureiks ja peljästymme,
Vaikk' emme syytä pelkohomme tiedä,
Mut meren raivon myrskyiss' ajelemme
Vaan sinne tänne. — Nyt mun mennä täytyy;
En kauan viivy, kohta palajan.
Pahinkin kerran lakkaa, taikka muuttuu
Kaikk' entiselleen taasen. — Pikku serkku,
Jumala sua siunatkoon!

LADY MACDUFF.
Häll' isä on, ja isätön tok' on hän.

ROSSE.
Mua houkkaa! Pitemmältä, viipy täällä
Häpeän mulle tois ja murheen teille.
Hyvästi vaan nyt!

(Lähtee.)

LADY MACDUFF.
Isäs, laps, on kuollut.
Mit' aiot tehdä nyt ja miten elää?

POIKA.
Kuin linnut, äiti.

LADY MACDUFF.
Toukill', itikoilla?

POIKA.
Kuin nekin, sillä, mitä eteen sattuu.

LADY MACDUFF.
Oi, lintu-parka! Siis et liimasaittaa,
Sadinta, ansaa, verkkoa sa pelkää?

POIKA.
Miks, äiti? Kuka lintu-parkaa väijyis?
Ei isän' ole kuollut, niinkuin sanot.

LADY MACDUFF.
On, kuollut on hän! Mistä nyt saat isän?

POIKA.
No, mistä sinä miehen saat?

LADY MACDUFF.
Niit' ostaa
Voin kymmenittäin joka markkinoilta.

POIKA.
Niit' ostat, ehkä myydäksesi jälleen.

LADY MACDUFF.
Älysi mukaan haastelet, mut sentään
Ikäiseksesi älykkäästi kyllä.

POIKA.
Äiti, oliko isä petturi?

L. MACDUFF.
Oli kuin olikin.

POIKA.
Mikä on petturi?

L. MACDUFF.
Semmoinen, joka vannoo ja valhettelee.

POIKA. Ovatko kaikki semmoiset pettureita?

LADY MACDUFF.
Kaikki semmoiset ovat pettureita ja hirtettäviä.

POIKA. Ovatko kaikki hirtettävät, jotka vannovat ja valehtelevat?

LADY MACDUFF.
Ovat, joka ainoa.

POIKA.

Ken ne hirttää?

LADY MACDUFF.

Kunnon ihmiset, tiettävästi.

POIKA. Sitten ovat kaikki vanhojat ja valehtelijat aika houkkoja; sillä vanhojia ja valehtelijoita on yltäkyllin voittamaan kaikki kunnon ihmiset, jopa hirttämäänsäkin heidät.

LADY MACDUFF.

Jumal' auttakoon sua, pikku hupsua! Mut mistä nyt saat isän?

POIKA. Jos hän olisi kuollut, niin sinä itkisit häntä; ja jos et sitä tekisi, niin varmaankin saisin pian toisen isän.

LADY MACDUFF.

Voi sinun puheitasi, pikku lörppä!

(Sanantuoja tulee.)

SANANTUOJA.

Jumalan siunaus teille, kaunis rouva!

En tuttu lie, mut arvonne ma tunnen.

Ma varon, ett' on vaara lähellänne:

Jos köyhän miehen neuvoon suostutten,

Tääll' älkää olko! Pois, pois lapsinenne!

Peloittaa teitä näin on kyllä julmaa,

Vaan vielä julmempaa, jos salaan vaaran,

Jok' uhkaa teitä. Herra teitä kaitkoon!

En jäädä tohdi.

(Lähtee.)

LADY MACDUFF.

Minne paeta?

En pahaa ole tehnyt. Vaan nyt muistan:

Maailmass' elän, jossa pahuutt' usein

Ylistetään, ja vaarallista hulluutt'

On joskus hyvä työ. Ah, miksi silloin

Ma käytän tuota naisen puolustusta:

"En ole pahaa tehnyt?"

(Murhaajia tulee.)

Mitä nuo on?

MURHAAJA.

Miss' omi miehenne?

LADY MACDUFF.

Ei paikalla

Niin häväistyllä, toivon, mistä hänet

Sun kaltaisesi löytäis.

MURHAAJA.

Pettur' on hän.

POIKA.

Valehtelet, sa takkukarva roisto!

MURHAAJA.

Hää, mato!

(Pistää häntä.)

POIKA.

Hän murhannut mun on; pois pakoon, äiti!

(Lady Macduff pakenee, huutaen: "murhaa";
murhaajat hänen jäljissänsä.)

Kolmas kohtaus.

Englanti. Yrttitarha kuninkaan linnan luona,

(Malcolm ja Macduff tulevat.)

MALCOLM.

Menkäämme yksinäiseen varjopaikkaan
Povemme raskaat tyhjiks itkemään.

MACDUFF.

Ei, ennen miekkaan kiinni, urhon lailla
Sorrettua synnyinmaata puoltamaan.
Jok' aamu siellä uudet lesket parkuu
Ja uudet orvot itkee; uusi murhe
Lyö taivaan kanteen, joka kajahtaapi,
Kuin skottein surun tuntis se ja vastaan
Valittais yhteen ääneen.

MALCOLM.

Sitä säälin,

Mink' uskon, ja sen uskon, minkä tiedän.
Mit' auttaa voin, sen teen, kun aika myöntää.
Se, mitä kerroitte, on kenties totta.
Tuo hirmulainen, jonka pelkkä nimi
Syö kieleen rakon, kelpo mieheks ennen
Ol' arvattu; te häntä rakastitte;
Hän viel' ei ole teille pahaa tehnyt.
Nuor' olen, mutta hänen luonaan jotain
Minusta voittaa voitte: viisast' antaa
Viaton, heikko lammasraukka uhriks
Vihaista Jumalata lepyttäkseen.

MACDUFF.

En ole halpa.

MALCOLM.

Mutta Macbeth on.

Siveäkin ja hurskas luonto taipuu,
Kun vaatii valtias. Mut anteeks suokaa!
Mun luulon' ei voi teitä muuttaa. Kirkkaat
Viel' enkelit on, vaikka kirkkain lankes.
Vaikk' olis kaikill' ilkeill' armon muoto,
On armo armon näköinen tok' aina.

MACDUFF.

Siis toivoni ma kadotin!

MALCOLM.

Siin' ehkä,

Miss' epäilyni minä juuri löysin.
Miks jätitte niin äkin vaimot, lapset —
Nuo kalliit lahjat, lujat lemmen paulat —
Hyvästi heittävätkö? Älkää luulko,
Ei epäluulon' ole herjaks teille,
Vaan turvaks mulle. Saatattehan olla,
Minusta huolimatta, kunnon mies.

MACDUFF.

Siis vertas, vertas vuoda, maani kurja!
Luo vahvaan juures, vankka hirmuvalta,
Ei estää tohdi kunto! Näytä kauhus:
On valtuus sulla siihen! — Hyvästi!
En luulemasi konna tahdo olla,
Vaikk' alan kaiken saisin, mikä kynsiss'
On hirmun tuon, ja idän aarteet lisäks.

MALCOLM.

Pois närkästys! En varo yksin teitä.
Ikeensä alla näännyy maa, sen uskon;
Se itkee, vuotaa verta; uuden haavan
Lyö joka uusi päivä. Luulen lisäksi,
Ett' oikeuteni puoltajia kyll' on,
Ja täältä jalost' Englannista tarjon'
On tuhansia. Mutta kuitenkin,
Tyrannin pään kun jalkan' alle poljen
Tai miekan kärkeen nostan, kurja maani
Kokea entist' enemmän saa vielä,
Enemmän monin puolin kärsiä
Saa hänen seuraajaltaan.

MACDUFF.

Ken se oisi?

MALCOLM.

Min' itse, johon, tiedän sen, niin pahett'
On kaikenlaista juurtunut, ett' ilmi
Jos puhkee se, niin musta Macbeth puhdas
Kuin lumi on, ja Skotland-parka häntä
Mun rajattoman ilkeyteni suhteen
Lampaana pitää.

MACDUFF.

Helvetinkään joukoss'
Ei kirotumpaa perkelettä löydy
Paheessa kuin Macbeth.

MALCOLM.

Verinen on hän,
Kavala, viekas, ahne, rietas, häijy,
Kiukkuinen, kaiken nimellisen synnin
Makuhun päässyt; mut mun hekkumani
On aivan pohjaton: ei eukot, immet,
Ei vaimot eikä tyttäret vois täyttää
Himoini merta. Haluni se murtaa
Kaikk' esteet, jotka tahtoani haittaa.
Tämmöistä valtiasta parempi
Macbethkin on.

MACDUFF.

Rajaton hekkumakin
Tyranni luonnoltaan on: varhain tyhjäksi
Mont' onnellista istuint' on se tehnyt
Ja syössyt monen kuninkaan. Mut älkää
Omaanne toki ottaa peljätkö.
Himoille voitte laajan alan käyttää,
Ja mailmalle kylmält' aivan näyttää.
On naikkoj' yltäkyllin: ette moinen
Lie korppikotka, että syötte kaikki,
Jotk' ovat majesteetin mieliteon
Uhriksi alttiit.

MALCOLM.

Sitäpaitse itää
Mun turmellussa luonnossani moinen
Rajaton ahneus, että kuninkaana
Tuhoisin aatelin ja maat sen veisin,
Koristeet tuolta, taion tältä ryöstäin;
Ja joka lisätulo, niinkuin höyste,
Vaan nälkää kiihtäis. Rehellisten kanssa
Ja hyväin riitaa etsisin ja heidät
Surmaisoin voiton tähden.

MACDUFF.

Syvenmällä

Sen vian juuret on ja tuhoisemmat
Kuin suvikukan, hekkuman. Se miekka
Se kuninkaamme kaatoi. Pois tok' pelko!
Omillannekin tyydyttämään teitä
On Skotland kyllin rikas. Korvannette
Nuo viat muilla ansioilla!

MALCOLM.

Niit' ei

Mull' ole lainkaan. Kuninkuuden avut:
Oikeudentunto, totuus, lujuus, kohtuus,
Vakavuus, nöyryys, armo, laupeus,
Miel' uljas, voima, hartaus, kärsiväisyys
Minulta perin puuttuu; mutta kyllin
Pahetta kaikkinaist' on, jota käytän
Monella lailla. Ei, jos voisin, hornaan
Valaisin sopuisuuden miedon maidon,
Maan rauhan mullistaisin, sovun kaiken
Pilaisin kerrassaan.

MACDUFF.

Voi, Skotland-parkaa!

MALCOLM.

Sanokaa, moisest' onko kuninkaaksi?
Te kuulitte mik' olen.

MACDUFF.

Kuninkaaksi?

Ei elämäänkään, ei. — Voi, kurja kansa,
Jot' anastajan veriruoska sortaa,
Voi, milloin taaskin nähnet riemupäiväs,
Kosk' oikeakin kruunus perijä,
Kirottun' oman tuomionsa kautta,
Häväisee syntyään? Sun suuri isäs
Pyhimys oli; kuningatar, äitis,
Useimmin polvillaan kuin seisaall' oli
Ja joka päivän eli kuollaksensa.
Hyvästi! Nuo sun omistamas viat
Pois Skotlannist' on syösseet mun. — Nyt sydän,
Sun loppui toivos!

MALCOLM.

Jalo vihas, Macduff,

Tuo syyttömyyden lapsi, mustan luulon
Sielustan' karkoittaa ja mieleni
Sovittaa kunnias ja kuntos kanssa.
Pirullinen Macbeth on moisin juonin
Kokenut valtaans' usein mua saada,
Mut äly tarkka herkän uskon voitti.
Jumala meidän välin ratkaiskoon!
Nyt johtoos antaun; oman parjaukseni
Peruutan tässä: luonnolleni vieraiks
Julistan vammat nuo ja tahrat, jotka
Ma syyksen' otin. Vaimost' en ma tiedä;
En ole koskaan väärää valaa tehnyt;
Omaani tuskin pyytänyt; en koskaan
Sanaani syönyt; perkelett' en antais
Suvulleen ilmi; totuus mulle rakkaamp'
On henkeäni: ensi valheen' oli
Tuo itse päälleni. Mit' olen, kaikki
Sun omaas on ja kurjan isänmaan;
Jo ennen tuloasi Siward-vanhus
On valmis miehin kymmentuhansin

Ryntäämään sinne. Häntä seuratkaamme!
Yht' onnellinen olkoon taistelu,
Kuin on se oikeakin! Vait olette?

MACDUFF.

Näin mieleistä ja vastenmielistä
Het' yhteen sovittaa on vaikeata.

(Lääkäri tulee.)

MALCOLM.

No hyvä; toiste siitä. — Lähteneekö
Kuningas tänään käymään?

LÄÄKÄRI.

Lähtee, herra.

Parannust' ihmisraukat hältä vartoo;
Ei parhain taito heidän tautiins' auta,
Mut kun hän koskee, toipuvat he oiti:
Niin hänen kättään siunannut on taivas.

MALCOLM.

Ma kiitän, tohtori.

(Lääkäri lähtee.)

MACDUFF.

Mik' on se tauti?

MALCOLM.

Sanovat sitä riisiks. Olen usein
Tuon hyvän kuninkaan tääll' Englannissa
Tekevän nähnyt tuota ihmetyötä.
Ties miten taivasta hän suostuttaa;
Mut kovin koiteltuja, joita vaivaa
Ajokset, haavat, surkeoita nähdä,
Joit' ei voi lääkäri' auttaa, parantaa hän,
Ripustain kultarahan sairaan kaulaan
Rukouksin hartahin. Sen lääkevoiman
Sanovat hänen jälkeläisilleenkin
Perinnöks jättävän. Tuon ihmeen lisäksi
On hällä Herralt' ennustajalahja;
Ja armon todisteena runsas siunaus
Valt'istuimesta virtaa.

(Rosse tulee.)

MACDUFF.

Ken se tuossa?

MALCOLM.

Maanmiehiä, mut hänt' en vielä tunne.

MACDUFF.

Kah, terve, kunnon serkku!

MALCOLM.

Nyt ma tunnen.

Jumal' armas, torju kaikki, mikä meidät
Tekevi vieraiks toisillemme!

ROSSE.

Amen!

MACDUFF.

No, kuink' on Skotlannin?

ROSSE.

Voi, kurjaa maata!

Se itseään jo kauhistuu. Ei ole
Se enää äitimme, vaan hautamme.
Se, jok' ei mitään tiedä, saattaa siellä
Hymyillä joskus. Vaikerrus ja parku
Ja ilmaa viiltäväinen huuto kaikuu,
Mut sit' ei kenkään tarkkaa; hullutusta
On syvä murhe; kenen kellot soivat,
Ei kysy kenkään; kunnan miesten henki
Pikemmin lakastuu kuin hatun kukka:
He potematta kuolee.

MACDUFF.

Liian jyrkkää,

Mut liian totta!

MALCOLM.

Mikä uusin suru?

ROSSE.

Jo päivän vanha kertojaansa nauraa;
Jokainen hetki uuden tuo.

MACDUFF.

Mitenkä puolisoni voi?

ROSSE.

No, hyvin.

MACDUFF.

Ja kaikki lapsukaiset?

ROSSE.

Hyvin hekin.

MACDUFF.

Tyranni heidän rauhaans' eikö uhkaa?

ROSSE.

Ei; rauha oli heillä, kun ma läksin.

MACDUFF.

Sanojas älä säästä. Kuink' on laita?

ROSSE.

Kun tänne läksin sanaa tuomaan, jota
Niin raskas oli kantaa, huhu kulki.
Ett' asehiss' on monta kelpo miestä;
Jok' omi sitä luultavampaa, koska
Tyrannin joukotkin näin liikkeellä.
Nyt apu tarpeen on. Te Skotlannissa
Uroja luokaa! naisten käteen miekka!
Tää kurjuus poistakaa!

MALCOLM.

Tuloa teemme:

Se lohduks olkoon. Siward-urhon meille
Ja miestä kymmentuhatt' England antaa:
Parempaa, taitavampaa sotamiestä
Ei kristikunnass' ole.

ROSSE.

Moinen lohtu

Jos olis mullakin! Mut sananipa
On ulvottavat erämaassa, missä
Ei korvaa kuulevaa.

MACDUFF.

Ne ketä koskee?
Yleistä tuskaako vai yksityistä
Ja yhden omaa?

ROSSE.

Joka kunnan sielu
Siit' ottaa osansa, mut suurin osa
Sun yksinomaas on.

MACDUFF.

Jos mun se on,
Sit' älä peitä; tuo se heti tänne.

ROSSE.

Äl' ijäks kieltä kammo, joka korvas
Nyt täyttää haikkeimmilla sävelillä,
Mit' on ne koskaan kuulleet.

MACDUFF.

Haa! Min' arvaan.

ROSSE.

Linnanne vallattu on; vaimo, lapset
Tylysti murhatut; jos tavan kerron,
Niin lisään tuohon uhririistan röykköön
Teidänkin ruumihinne.

MALCOLM.

Armon Herra! —
Mies, älä silmiäsi hattuun peitä;
Tuo tuskas ilmi: suru, joll' ei kieltä,
Kiduttain kiusaa vaivattua mieltä!

MACDUFF.

Lapsetko myöskin?

ROSSE.

Vaimo, lapset, orjat,
Mitä vaan löyttiin.

MACDUFF.

Voi, ett' olin poissa!
Ja vaimonikin myös?

ROSSE.

Niin.

MALCOLM.

Lohtukaatte!
Tulinen kostomme se olkoon lääke,
Mi tämän kuolontuskan parantaa.

MACDUFF.

Häll' ei ole lasta! — Kyyhkyseni kaikki?
Sanoitko: kaikki? — Lemmon kotka! — Kaikki?
Kuin? Kaikki poikaseni äitinensä
Ja yhdess' iskussa?

MALCOLM.

Se kestää kuin mies.

MACDUFF.

Sen kyllä teenkin;
Mut tuntea se täytyy myös kuin mies.
Mun täytyy muistaa, ett' on eloss' olleet
Nuo kalliit henget. — Näkikö sen taivas
Eik' auttanut? O, syntinen Macduff!

Sun tähtes surmattiin he. Mua kurjaa!
Mun syntini eik' omiensa tähden
He teurastettiin. Herran rauha heille!

MALCOLM.

Hio sillä miekkas; harmiks muuta murhe;
Sydäntä älä hellytä, vaan kiihdä.

MACDUFF.

Voi, naisen lailla itkeä ma voisin
Ja kielin kerskata! — Hyväinen taivas,
Pois viipy nyt! Tuo lempo Skotlannin
Eteeni saata, silmä vasten silmää;
Tuo liki miekkaa mies; jos pelastuu hän,
Niin anteeks myöskin taivas hälle suokoon!

MALCOLM.

Se miehen kielt' on. Nyt luo kuninkaan!
On väki valmis; hyvästit vaan puuttuu.
Macbeth on niittoon kypsä: taivaan vallat
Hiovat sirppiään. Hymyillä koita:
Niin pitk' ei yö, ett'ei sit' aamu voita.

(Lähtevät.)

VIIDES NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Dunsinan. Huone linnassa.

(Lääkäri ja kamarirouva tulevat.)

LÄÄKÄRI. Kaksi yötä olen kanssanne valvonut, mutta en saata kertomustanne todeksi huomata. Milloin hän viimeksi unissaan kulki?

ROUVA. Sitten kun hänen majesteettinsa sotaan läksi, olen nähnyt hänen vuoteeltaan nousevan, yönuttuun pukeuvan, menevän kamariinsa, ottavan paperia, kääntävän sitä, kirjoittavan, lukevan, sinetillä sen lukitsevan ja taasen käyvän maata, ja koko ajan sikeimmässä unessa.

LÄÄKÄRI. Suuri on häiriö luonnossa, kun yht'aikaa saattaa unen hyvyttä nauttia ja valvovan töitä toimitella. Mutta — paitse kävelemistä ja muuta toimimista — oletteko kuullut hänen tuossa unen hyöriässä mitään puhuvan?

ROUVA.

Olen, ja semmoista, jota en tahdo matkia hänen jälkeensä.

LÄÄKÄRI.

Minulle sen voitte sanoa; ja hyvä, jos sen tekisitte.

ROUVA. En teille, enkä muille: ei ole mulla sanoilleni todistajaa.

(Lady Macbeth tulee, kynttilä kädessä.)

Nähkääs, tuossa hän tulee! Tuo on aivan hänen tapaansa; ja sikeimmässä unessa, niin totta kuin elän. Tarkastelkaa häntä; hiljaa!

LÄÄKÄRI.

Mistä hän on kynttilän saanut?

ROUVA. Se oli hänen vuoteensa vieressä. Hänellä pitää aina olla kynttilä palamassa: se on hänen käskynsä.

LÄÄKÄRI.

Näettekö, hänen silmänsä ovat auki.

ROUVA.

Niin, mutta näkö on ummessa.

LÄÄKÄRI.

Mitä hän nyt tekee? Kas, kuinka hän hieroo käsiänsä.

ROUVA. Hänen tapansa on menetellä, ikäänkuin hän käsiänsä pesisi. Olen nähnyt hänen sitä tekevän neljänneksen tuntia yhteen mittaan.

LADY MACBETH.

Vielä tuossa sittenkin on pilkku.

LÄÄKÄRI.

Vait! Hän puhuu! Tahdon, muistin avuksi, kirjaan panna mitä hän sanoo.

LADY MACBETH. Pois, kirottu pilkku! Pois, sanon minä! — Yks, kaks: nyt on aika käsissä. — Helvetti on pimeä! — Hyi, mylord, hyi! soturiko, ja pelkuri? — Mitä me sitä pelkäämme, kuka sen tietää, kun ei kelläkään ole voimaa vaatia meitä tilille? — Mutta kukapa olisi uskonut siinä vanhuksessa niin paljon verta olevan?

LÄÄKÄRI.

Kuuletteko tuota?

LADY MACBETH. Fifen thanilla oli vaimo: missä hän nyt on? — Mitä? Eikö nämä kädet koskaan tule puhtaiksi? — Pois nuo, mylord, pois nuo! Te pilaatte kaikki tuolla säikyllänne.

LÄÄKÄRI. Vai niin, vai niin! Olette saanut tietää mitä teidän ei pitäisi.

ROUVA. Hän on puhunut mitä hänen ei pitäisi, siitä olen varma. Taivas tiesi, mitä hän lie saanut tietää.

LADY MACBETH. Aina vaan se vereltä haisee; kaikki Arabian höysteet eivät voisi tuota pientä kättä hyvänhajuiseksi saada. Oh, oh, oh!

LÄÄKÄRI.

Sepä vasta huokaus? Hänellä on raskas paino sydämellänsä.

ROUVA. En tahtoisi semmoista sydäntä rintaani, vaikka koko hänen korkean arvonsa saisin.

LÄÄKÄRI.

Hyvä, hyvä!

ROUVA.

Suokoon Jumala, että niin olisi!

LÄÄKÄRI. Tälle taudille ei minun taitoni voi mitään. Olen toki ihmisiä nähnyt, jotka ovat unissaan käyneet ja kuitenkin Herrassa nukkuneet omaan vuoteeseensa.

LADY MACBETH. Peskää kätenne! Yönuttu yllenne! Pois tuo kalpea muoto! — Sanon vieläkin kerran: Banquo on haudattuna; hän ei voi haudastaan päästä.

LÄÄKÄRI.

Todellakin?

LADY MACBETH. Maata, maata! Portilla kolkutetaan. Pois, pois, pois, pois! Kätenne mulle! Tehtyä ei voi tekemättömäksi tehdä. Maata, maata, maata!

(Lähtee.)

LÄÄKÄRI.

Meneekö hän maata nyt?

ROUVA. Suoraa päätä.

LÄÄKÄRI.

Käy huhut julmat. Teko luonnoton
Tuo luonnottoman tuskan. Salaisuuttaan
Miel' arka kuuroon pielukseensa purkaa.
Ei lääkäri, vaan pappi tässä ois tarpeen.

Suo, Jumal', anteeks meille kaikillen!
Silmäilkää häntä! Piiloon kaikki, mitä
Tuhokseen hän vois käyttää! Silmät auki! —
Nyt hyvää yötä! Mielen turmellut
Hän multa on ja näön hurmannut.
Mit' aattelen, en ilmoittaa ma tohdi.

ROUVA.

Hyv' yötä, herra tohtori!

(Lähtevät.)

Toinen kohtaus.

Tasanko lähellä Dunsinania.

(Menteth, Cathness, Angus, Lenox ja sotamiehiä
tulee rumpuinensa, lippuinensa.)

MENTETH.

Englantilaiset saapuu; heitä johtaa
Malcolm ja Siward, hänen setänsä,
Ja Macduff urho. Kosto heissä hehkuu;
Syy moinen hurjaan verileikkiin veisi
Pyhimyksenkin.

ANGUS.

Birnam-metsän luona
Tapaamme heidät; sieltä tulevat he.

CATHNESS.

Muassa onko Donalbain, ken tietää?

LENOX.

Ei varmaankaan. Mull' ylhäisist' on lista:
Siwardin poika siis' on, ynnä monta
Parrattomaa, jotk' ensi urostyötään
Nyt näyttävät.

MENTETH.

Tyranni mitä tehnee?

CATHNESS.

Varustaa vahvaks lujan Dunsinanin.
Sanovat toiset häntä hulluks; toiset,
Vähemmän vihaiset, sen nimittävät
Urouden raivoks. Varma vaan on, ett'ei
Hän järjestyksen vyöhön pingoittaa voi
Kipeät' asiaansa.

ANGUS.

Nyt hän tuntee,
Kuink' istuu käteen salamurha; nyt hänt'
Ainainen kapina pattoudesta soimaa;
Ei käskyläitä töissään johda lempi,
Vaan pelko. Nyt hän tuntee, kuinka arvo
On höllässä, kuin jättiläisen nuttu
On varas-kerin päällä.

MENTEITH.

Ei siis kummaa,
Jos sielu kurja säpsähtää ja säikkyy,
Kun kaikki siinä itseänsä kiroo
Siit' että omi siinä.

CATHNESS.

Matkaan nyt,

Ja arvo sille, kelle arvo tulee.
Pois sairaan valtakunnan lääkärille;
Ja hänen kanssaan pelastukseks maamme
Veremme viime tilkkaan uhratkaamme!

LENOX.

Ei enempää, kuin että siitä kostuu
Kuninkaan kukka vaan, ja ruuhkat poistuu.
Nyt Birnamia kohti!

(Lähtevät, marssien.)

Kolmas kohtaus

Dunsian. Huone linnassa.

(Macbeth, lääkäri ja seuralaisia tulee.)

MACBETH.

Vie hiiteen tietos! Paetkoot vaan kaikki!
En pelkoon vaivu, kunnes Dunsinaniin
Birnamin metsä kulkee. Malcolm-nulkki,
Hän eikö vaimon luoma? Sanoivathan
Nuo henget, joille kaikk' on vaiheet tutut:
"Älä pelkää, Macbeth: sua ei vaimon luoma
Voi voittaa." — Paetkaa siis, viekkaat thanit,
Englannin heinikkoihin yhtykää!
Mult' uljuutta ja mieltä valtavaa
Epäily, pelko uupumaan ei saa.

(Palvelija tulee.)

Hiis mustatkoon sun, maidonkarva konna!
Tuon hanhennaaman mistä sen sait?

PALVELIJA.

Tuloss'

On kymmentuhat —

MACBETH.

Hanheako, lurjus?

PALVELIJA.

Ei, soturia.

MACBETH.

Mene, raavi silmäs

Ja punaa pelkos, maitomaksa hölmö!
Häh? Mitä satureita? Hiiteen sielus!
Nuo liinahtavat poskes pelvon luovat.
Häh, mulkosilmä, mitä satureita?

PALVELIJA.

Englannin sotajoukko, kuninkaani.

MACBETH.

Pois naamoinesi! — Seyton! — Sairaaks ihan
Tuo minut saattaa — Seyton, hoi! — Tää puusti
Ijäksi nostaa mun tai maahan paiskaa.
Elänyt olen kylläks; elon-aika
Jo syksyyn kallistuu ja lehden lähtöön;
Ja ijän seuralaiset — kuuliaisuus,
Kunnia, rakkaus, ystävysten joukot —
Ne mennytt' on; sen sijaan kirousta
Salaista, syvää kuulen, mairrett' inhaa,
Jot' epäis sydän-parka, jos vaan tohtis. —
Seyton!

(Seyton tulee)

SEYTON.

Mit', armollinen herra, suvaitsette?

MACBETH.

Mit' uutta muuta?

SEYTON.

Kaikki totta, herra,

Mit' ompi kerrottu.

MACBETH.

Ma tappelen,

Siks että liha luistani on vuoltu!

Tuo sotisopani!

SEYTON.

Ei vielä aika.

MACBETH.

Puen ylleni sen. Lisää ratsuja

Vakoomaan maata; hirteen joka miesi,

Ken pelvon mainii! Sotisopani! —

No, kuink' on sairaan?

LÄÄKÄRI.

Enemmän kuin sairaus

Kiduttaa häntä synkät mielihoureet,

Jotk' unen hältä vie.

MACBETH.

Hänt' auta. Taikaa

Sull' eikö mielen tautiin, taitoa

Nykiä surun juuret muistist' irti,

Aivoista kaikki tuskan piirteet poistaa

Ja armaall' unheen vastamyrykällä

Tuhota rinnasta se tuhon aine,

Mi jäytää sydäntä?

LÄÄKÄRI.

Siin' itseänsä

Potilaan itse auttaa täytyy.

MACBETH.

Koirille rohtos! Min' en siitä huoli.

Sopani kiinni! Savua tänne! — Seyton,

Ne ratsut — Thanit, tohtor', jättävät mun. —

No, joutuun! — Tohtori, jos maani virtsaa

Sa voisit tarkastaa, sen taudin löytää

Ja terveyteensä entiseen sen saattaa,

Sua raikkaast' ylistäisin, että kaiku

Sua jälleen ylistäisi. — Irti, sanon! —

Raparperiko, senna vai mik' aine

Nuo engelsmannit täältä pois vois huoltaa?

Oletko heistä kuullut?

LÄÄKÄRI.

Olen, herra

Kun sotaan hankkii kuningas, niin aina

Jotakin kuuluu.

MACBETH.

Jäljestäni tuo se. —

Ei ennen surma mua saavan näy,

Kuin Dunsinaniin Birnam-metsä käy.

(Lähtee.)

LÄÄKÄRI.

Jos Dunsinanist' arvon pääsis pois!
Ei hyötykään mua tänne vetää vois.

(Kaikki lähtevät.)

Neljäs kohtaous.

Tasanko Dnnsinanin lähellä. Loitompana metsä.

(Liehuvin lipuin ja helisevin soitoin tulevat Malcolm,
Siward-vanhus ja hänen poikansa, Macduff, Menteth, Cathness,
Angus, Lenox, Rosse ja marssivia sotamiehiä.)

MALCOLM.

Lähellä, toivon ma, on päivä, joka
Tupiimme turvan tuo.

MENTETH.

Ei epäilystä.

SIWARD.

Mik' on se metsä tuossa?

MENTETH.

Birnam-metsä.

MALCOLM.

Siit' oksan joka miesi taittakoon
Ja kantakoon sit' edessään: näin voimme
Lukumme salata ja harhaan viedä
Vihollistemme silmät.

SOTAMIES.

Senpä teemme.

SIWARD.

Sanovat, että Dunsinaniss' yhä
Tyranni varman' on ja piiritystä
Siell' aikoo kestää.

MALCOLM.

Tuki viimeinen!

Kun tilaisuutta pienintäkin saavat,
Kapinan pienet, suuret nostattavat.
Pakosta häntä seuraa jotkut, nekin
Sydämmin pensein.

MACDUFF.

Jääköön tuomiomme,

Siks kunnes näemme päätöksen; nyt reippait'
Olkaamme sotureita.

SIWARD.

Läsn' on hetki,

Mi varmoill' osoittaapi perusteilla
Mit' omaa on ja mitä velkaa meillä.
Nuo tyhjät mietteet turhan toivon luovat,
Päätöksen varman miekan-iskut tuovat.
Me niihin turvatkaamme.

(Lähtevät, marssien.)

Viides kohtaous.

Dunsinanin linnassa.

(Macbeth, Seyton ja sotamiehiä tulee liehuvin lipuin
ja rumpujen pauhatessa.)

MACBETH.

Lippumme pystyyyn muurin ulkopuolle!
"Tulevat", huudetaan jo. Linnan vahvuus
Ivaapi piiritystä. Siellä maatkoot,
Siks että heidät nälkä syö ja rutto!
Jos heit' ei meidän miehet auttais, uljas
Ois tehty vastus, parta vasten partaa,
Ja kotiin heidät piesty. Mikä melu?

(Naisten huutoa ulkona.)

SEYTON.

Se naisten huutoa on, hyvä herra.

(Menee.)

MACBETH.

Ma muistan tuskin, miltä pelko maistuu.
Ol' aika, jolloin väristys mun valtas,
Kun öisen huudon kuulin; satu julma
Sai tukan nousemaan, kuin olis henki
Siin' ollut. Kauhuist' olen saanut kyllän;
Ei hirmu, murhamielen suosituinen,
Mua enää peloita.

(Seyton palajaa.)

Mit' oli huuto?

SEYTON.

Kuningatar on kuollut, hyvä herra.

MACBETH.

Hän olis saanut toiste kuolla; aikaa
Kyll' olis ollut sille sanomalle. —
Huomenna, huomenna ja huomenna!
Näin päivä päivält' aika vitkaan mataa
Elämän kirjan viime tavuun asti.
Jokainen eilispäivä synkkään hautaan
On narrin vienyt. Sammu, pikku tuohus!
Elämä vaan on varjo kulkevainen,
Näyttelijä-raukka, joka näyttämöllä
Rajuupi aikansa ja katoa sitten;
Tarina on se, hupsun tarinoima,
Täynn' ilmaa, tulta, mutta mieltä vailla. —

(Sanantuoja tulee.)

Sa kieltäs tulet pieksemään; no, joutuun!

SANANTUOJA.

Kuningas armollinen!
Sanoisin mitä nähneheni luulen,
Mut enpä tiedä kuinka —

MACBETH.

No niin. Sano!

SANANTUOJA.

Kun vahtina ma kunnahalla seisoin
Ja katsoin Birnamiin, niin metsä käyvän
Minusta näytti.

MACBETH.

Valhettelet, orja!

(Lyö häntä.)

SANANTUOJA.

Vihanne kärsin, jos en puhu totta.
Sen nähdä voitte virstan parin päässä,
Ja niinkuin sanoin: metsä, joka käypi.

MACBETH.

Jos puhut valhetta, niin lähipuussa
Saat elävänä riippua sa, kunnes
Kutistaa nälkä sun. Jos puhut totta,
Voit mielist' aivan saman tehdä mulle.
Lujuuteni jo pettää: aavistan jo
Tuon paholaisen kaksikielisyyttä.
Totuuden varjolla hän valheit' ajaa:
"Älä pelkää, kunnes Dunsinaniin kulkee
Birnamin metsä." — Ja nyt metsä kulkee
Päin Dunsinania. — Aseihin! joutuun! —
Jos tott' on tuo, niin yhdentekevää,
Jos täältä pakenee tai tänne jää.
Jo kyllästyä alan aurinkoon;
Nyt mailma se vaikka hukkukoon!
Soi, jyry! Tule, hukka! Myrsky, myllää!
Ma kuolla toki tahdon pantsar' yllä.

(Lähtevät.)

Kuudes kohtaus.

Sama paikka. Kenttä linnan edustalla.

(Liehuvin lipuin ja rumpujen pauhatessa tulevat Malcolm,
Siward, Macduff y.m. ja sotamiehiä, lehvät kädessä.)

MALCOLM.

Nyt lähell' ollaan; lehväsuojat maahan
Ja tosi etehen! — Te, kunnan setä,
Ja jalo poikanne, mun serkkuni,
Alatte leikin. Me ja kunnan Macduff,
Me teemme mit' on vielä tekemättä,
Sovitun käskyn mukaan.

SIWARD. Hyvästi! —

Jos tietäis vaan, miss' on tuon pedon säily,
Niin selkään tulkoon, jos ei miekat häily!

MACDUFF.

Nyt kaikki torvet soimaan! Soikahat,
Te veren, surman julkihuutajat!

(Lähtevät. Miekankalsketta kuuluu.)

Seitsemäs kohtaus.

Toinen osa sotakenttää.

(Macbeth tulee.)

MACBETH.

Sidottu olen paaluun; en voi paeta,
Vaan täytyy mun, kuin karhun, härnyy kestää.
Miss' on se, jok' ei ole vaimon luoma?
Ma häntä pelkään, muut' en ketäkään.

(Nuori Siward tulee.)

NUORI SIWARD.

Nimesi?

MACBETH.

Kauhistut, jos saat sen kuulla.

NUORI SIWARD.

Sna. En, vaikka tulikumempi se oisi

Kuin mikään helvetissä.

MACBETH.

Macbeth on se.

NUORI SIWARD.

Nimeä korvalleni ilkeämpää
Ei mainita vois perkelekään.

MACBETH.

Eikä

Peloittavampaa.

NUORI SIWARD.

Sen sa valhettelet,
Kirottu julmus! Miekallani valheeks
Sen todistan.

(Taistelevat ja nuori Siward kaatuu.)

MACBETH.

Sin' olit vaimon luoma. —
Aseille nauran vaan ja ilkun säilää,
Mi vaimon luoman miehen käessä häilää.

(Lähtee.)

(Miekankalsketta. Macduff tulee.)

MACDUFF.

Se tuoll' on melu. — Näytä kasvot, julmus!
Jos muu kuin minun miekkani sun surmaa,
Niin vaimon, lasten haamuilt' en saa rauhaa.
Nuo kerni-raukat jääkööt: heillä keihäs
Kädessä palkast' on. Sua, Macbeth, etsin!
Ma muuten terin ehjin miekan kätken
Taas työttömänä tuppeen. — Tuolla lienet:
Tuo kova kalske ilmaisee, ett' ompi
Siell' ylhäisiä. Voi, jos hänet saisin:
Muut' en sult', onni, pyydä!

(Lähtee. Miekankalsketta.)

(Malcolm ja Siward-vanhus tulevat.)

SIWARD.

Tänne, prinssi! —

Hyvällä linna antaunut on.
Tyrannin väki kahden puolin sotii,
Ja uljaast' ottelevat jalot thanit.
Jo päiv' on meidän puolellamme; vähän
On enää tehtävätä.

MALCOLM.

Rinnallamme

Vihollisia sotii.

SIWARD.

Linnaan tulkaa!

(Lähtevät. Miekankalsketta.)

(Macbeth palajaa.)

MACBETH.

Miks Rooman houkkaa matkisin nyt, [12] miekkaan
Omahan syösten? Niit' on, joille haavat
Paremmiin sopii.

(Macduff palajaa.)

MACDUFF.

Seis, seis, hornan koira!

MACBETH.

Sua yksin kaikist' olen karttanut.
Pois käänny: liiaks verilläsi sielun'
On rasitettu.

MACDUFF.

Sanoja ei mulla;
Nyt miekka puhuu. Konna, verisempi,
Kuin virkkaa saattaa kieli!

(Taistelevat.)

MACBETH.

Turhaa vaivaa!
Voit miekkas teräll' yhtä hyvin viiltää
Lovetont' ilmaa kuin mua veristytää.
Haavoittuvihin päihin säiläs iske;
Lumottu henken' on; ei sille mitään
Voi vaimon luoma.

MACDUFF.

Lumoukses heitä;
Ja enkeli, jot' olet palvellut,
Julistakohon sulle: "äidin kohdust'
Otettiin keski-eräisenä Macduff."

MACBETH.

Kirottu kieli, jolta sen ma kuulin;

Se kaiken miehuuteni järkähyttää!
Äl' usko ilveperkeleitä noita:
Kakskielisyydellään he pettävät;
Lupauksia kuiskaavat he korvaan,
Mut toivon vievät. — Min' en taistele
Sun kanssasi.

MACDUFF.

Siis antau, pelkuri!
Ja elä kansan töllisteltävänä
Kuin ihme-elukkamme, patsaaseen
Kuvaamme sun ja alle kirjoitamme:
"Tyrannin tässä näette."

MACBETH.

Min' en antau
Matamaan maassa Malcolm-nulkin eessä
Kiroovan roistokansan härnätessä.
Vaikk' kulki Dunsinaniin Birnam-metsä,
Ja vaikk' et ole sinä vaimon luoma,
Niin viimeistäni koitan: rintan' eteen
Asetan kilven; karkaa päälle, Macduff;
Kirottu se, jok' ensin huutaa: seis!

(Lähtevät, taistellen.)

(Peräytymistä. Torventoituksia. Liehuvin lipuin ja helisevin
soitoin palajavat Malcolm, Siward-vanhus ja Rosse, thanit ja
soturit.)

MALCOLM.

Kaipaamat ystävämme tervein' ehkä
Palaavat vielä.

SIWARD.

Jonkun kuolla täytyy;
Tää suuri päiv' on huokea tok' ollut.

MALCOLM.

Macduff ja jalo poikanne on poissa.

ROSSE.

Soturivelan poikanne jo maksoi;
Niin kauan eli, että mieheks' ehti.
Mut tuskin sen hän urhoudellaan näytti,
Pysyen vääjäämättä paikallansa,
Kun kuoli niinkuin mies.

SIWARD.

Hän siis on kuollut?

ROSSE.

Niin on, ja tantereelta korjattu.
Surunne mittan' arvo älköön olko.
Loputon on se silloin.

SIWARD.

Haavat hällä

Oliko etupuolia?

ROSSE.

Otsass' aivan.

SIWARD.

Hyv' on! Hän Herran sotamies nyt olkoon!
Jos poikia mull' ois kuin hiusta päässä,
Somempaa kuolemaa en heille soisi.
Niin, nyt on hälle kuolinkello soinut.

MALCOLM.

Surua suurempaa hän ansaitsee,
Sen multa saa hän.

SIWARD.

Suurempaa ei lain:

Hän hyvin kuoli, velkans' suorittain.
Niin, Herran rauhaan! — Tuossa uusi lohtu!

(Macduff palajaa, kantaen Macbethin päätä keihäänsä nenässä.)

MACDUFF.

Kuningas, terve! Nyt se olet. Tässä
Kirotnun vallanryöstäjän on pää.
Vapaana nyt on mailma. Ympärillä
Näen valtas helmet; heidän sydämistään
Puhuvi tervehdykseni, ja toivon,
Ett' ääninkin he yhtyy huutoon: "Terve,
Kuningas skottein!"

KAIKKI.

Terve, skottein kuningas!

(Torventoitauksia.)

MALCOLM.

Kuluttaa emme paljon aikaa aio,
Vaan oiti kunkin kanssa tilin tehdä
Ja lemmen velat maksaa. Thanit, langot,
Olette kreivit nyt, sit' arvoa
Tääll' ensimmäiset. Tehtävämme muut —
Jotk' aikaa myöten kyllä suoritamme —
Pakoisten ystävien kotiin kutsun,
Jotk' ovat välttäneet tuon julman paulat;
Rankaisemisen niiden hirviöiden,
Jotk' apun' olleet on tuon teurastajan
Ja lemmon vaimon tuon, jok' itsestänsä
On nähtävästi itse lopun tehnyt: —

Tuon sekä mitä muut' on tarpeellista,
Jumalan avulla me toimitamme,
Kun ajan, tavan, paikan oivallamme.
Kiitokset teille kaikillen nyt laadin,
Ja kruunaukseen Sconiin teitä vaadin.

(Torventoituksia. Lähtevät.)

SELITYKSIÄ:

[1] *Tulen, harmio*. Harmio on noidan kissa, joka emäntäänsä naukuu. Konna on samanlainen kamala taikaolento.

[2] *Rosse-thani*. Thani oli vanha englantilainen ja skotlantilainen aatelisnimitys, jotenkin vastaava nykyistä parooni-nimeä.

[3] *Bellonan rautahame sulho*. Tällä tarkoitetaan Macbeth'ia.

[4] *Olevan onnen lisäksi*. Macbeth oli jo isänsä, Sinelin, jälkeen tullut Glamis-thaniksi.

[5] *Mitään muuta*
Ei ole, pait se, mikä viel' ei ole.

Macbethille tulevaisuudessa luvattu kruunu oli ainoa, mikä hänelle oli sillä hetkellä olemassa.

[6] *Vai Cumberlandin prinssi*. Macbethilla oli kruunun toivetta, jos Duncan kuolisi, ennenkuin hänen vanhin poikansa tuli täysi-ikäiseksi. Malcolmin nimittäminen perilliseksi isän eläissä oli siis kenties lähin syy Macbethin päätökseen murhata Duncan.

[7] *Kähisten itse korppi*. Tarkoittaa sanantuoja.

[8] *Kaistaleen ranskalaisen housuista*. Ne olivat hyvin soukat, niin että niistä kaistaleenkin varastaminen kysyi suurta taitoa.

[9] Tuo suuri valtakirja revi rikki, s.o. tee loppu Banquon elämästä.

[10] *Se vaatii verta*, nim. haamu.

[11] *Kypäräpää* tarkoittaa kenties Macbethin päätä. Verinen lapsi on Macduff. Kruunupää lapsi on Malcolm.

[12] *Miks Rooman houkkaa matkisin nyt*. Tarkoittanee Catoa.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MACBETH ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR

ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.